

Onderzoek – Advies – Management

There's Music In Money

Evaluatie Nederlands Popmuziek Plan

Amsterdam, 12 november 2003

Rento Zoutman
Pepijn van Amersfoort

Met medewerking van:
Agnes Bürmann, Eric Lagendijk, Peter Mier, Joram Pach

There's Music In Money is een single uit 1972 van de Dizzy Man's Band, label Sonopresse en was een reclame-single voor de Amro-bank met als tracks Money Makes The Singer Sing / Money is Funny / We Lusten Er Wel Pap Van / En Andere Leerzame Dingen.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Historie	5
1.2	Actuele ontwikkeling	5
1.3	Opdracht en werkwijze	7
1.4	Leeswijzer	10
2	Nederlandse popmuziek: what's happening?	11
2.1	Vooraf	11
2.2	Ontwikkelingen popmuziek	12
3	Evaluatie NPP	15
3.1	NPP: podia en festivals	16
3.2	De bands	34
4	Conclusies	41
	Bijlagen	
Bijlage 1	Leden begeleidingscommissie	47
Bijlage 2	Regeling Kernpodia NPI	49
Bijlage 3	Criteria	53
Bijlage 4	Factsheets	55
Bijlage 5	Geïnterviewde podia en popkoepels	71
Bijlage 6	Geïnterviewde boekers/managers	73
Bijlage 7	Namen bands top 1 - 30 NPP (1998-2002)	75

1 Inleiding

1.1 Historie

In 1984 startte de toenmalige Stichting Popmuziek Nederland (SPN, nu Nationaal Pop Instituut – NPI) op experimentele basis met een Podiumplan; een subsidieregeling voor popconcerten. Het doel van dit plan was om voor Nederlandse bands de mogelijkheid te creëren om voor een redelijke gage op te treden. De podia werden door deze regeling in staat gesteld om kwalitatief goede en duurder groepen te programmeren. In 1986 werd het experiment, na positief advies van de Raad voor de Kunst, omgezet in een structurele regeling. Sinds die tijd heeft het Podiumplan zich ontwikkeld tot een regeling die regelmatig is verfijnd en aangepast. Zo werd in 1989 een onderscheid geïntroduceerd tussen A -, B - en C - podia¹ en varieerde men de subsidiabele bedragen per concert. In 1999 werd de regeling zodanig verruimd dat er nog meer beginnende en relatief onbekende bands en DJ's van de regeling gebruik kunnen maken. Door de jaren heen schommelde het aantal podia dat van de regeling gebruik maakte zo rond de 40.

Tot en met 2000 was met het podiumplan een budget gemoeid van iets meer dan € 530.000. Met ingang van 2001 kreeg het NPI in het kader van het nieuwe kunstenplan meer middelen tot haar beschikking: het budget werd verhoogd tot bijna € 817.000. Met deze extra middelen werden vier specifieke regelingen toegevoegd: voor de kleinere podia in Nederland (muziekcafés, jongerencentra, etc, de zogenaamde D - podia), voor de grote poppodia en voor de middelgrote en kleine festivals (respectievelijk de B - en C - festivals). Daarnaast was er reeds enige tijd een regeling voor interculturele projecten.

De oorspronkelijke regeling voor de (circa 40) kernpodia werd zo uitgebreid en met de nieuwe regelingen vormen zij tezamen het Nederlands Popmuziek Plan (NPP). Dit is de enige structurele landelijke subsidieregeling voor programmering van popmuziek in Nederland.

1.2 Actuele ontwikkeling

Het NPI stimuleert de Nederlandse popmuziek(cultuur) in binnen- en buitenland door het NPP, maar ook via andere regelingen, waaronder ondersteuning van buitenlandse tournees van Nederlandse groepen) en dienstverlening (mediatheek, publicaties en dergelijke).

Noot 1 Zie voor een toelichting van dit onderscheid bijlage 3.

De Vereniging van Nederlandse Poppodia (VNP) is de landelijke belangenbehartiger voor poppodia en festivals in Nederland. Beide landelijke organisaties worden geconfronteerd met een beleidsverandering van de Rijksoverheid, waarbij de subsidiëring van onder meer de popmuziek op geheel andere leest geschoeid gaat worden. Vanaf begin 2005 wordt de subsidiëring van de poppodia, maar ook van bijvoorbeeld jazzpodia, podia voor kamermuziek en festivals, ondergebracht bij het nieuwe Fonds voor Podium Programmering en Marketing (FPPM).

Vanaf 2002 worden de subsidieregelingen van het NPP beheerd door het FPPM. Afgesproken is dat de regelingen in ieder geval nog tot en met 2004 in hun huidige opzet door het NPI worden uitgevoerd.

De intentie van het Rijk en het FPPM is om begin 2005 de regelingen te beëindigen. Poppodia, maar ook festivals en andere muziekpodia moeten dan een beroep doen op de subsidieregeling programmering en/of marketingondersteuning van het FPPM. Het FPPM hanteert in de subsidiëring andere uitgangspunten dan het NPP: het gaat bijvoorbeeld om programmering met een bijzonder karakter, waarvoor projectvoorstellen ingediend kunnen worden. Het NPP is vooral gericht op structurele ondersteuning van de artiesten door een impuls te geven aan het reguliere programma van poppodia.

VNP en NPI zijn van mening dat de podia een ongewisse toekomst tegemoet gaan met het FPPM. Ook de popsector zelf roert zich: begin juli 2003 ondersteunen vrijwel alle belangrijke poppodia en festivals een manifest dat door het NPI is aangeboden aan het bestuur van het FPPM, de Raad voor Cultuur en de nieuwe staatssecretaris voor cultuur, mevrouw M. van der Laan.

In 2002 wees de Raad voor Cultuur in een brief aan de staatssecretaris van OCenW² op de kwetsbaarheid van de kleinschalige podia. Men vreest dat de opdracht aan en subsidieregeling van het fonds onvoldoende is toegesneden op de werking van verschillende categorieën van kleinschalige podia.

Ook in haar vooradvies voor de nieuwe cultuurnota gaat de Raad in op de subsidiëring van de popmuziek. Zij wijst erop dat voor de ontwikkeling van de popmuziek een sterk 'live' circuit van groot belang is. *"Schepping en uitvoering liggen immers in de live popmuziek dicht bij elkaar"*. Verder onderstreept de Raad het belang van aanbods subsidies, die in de popmuziek veel minder in zwang zijn dan in andere muziekdisciplines. *"De huidige ondergeschikte rol van aanbods subsidies maakt de positie van de podia des te belangrijker in de versterking van de popsector, vooral ten aanzien van het grote (nog) niet of nauwelijks gekende aanbod van popmuziek. Op deze wijze valt kwaliteit toe te voegen aan wat al populair is, hetgeen een belangrijk principe voor overheidsbemoeienis in dit genre zou moeten zijn. Het zogenoemd Nederlands Popmuziek Plan –*

Noot 2 Brief Raad voor Cultuur d.d. 14 november 2002.

waarmee popmusici en podia worden ondersteund – zou met dat doel in de komende periode behouden moeten blijven en niet dienen te eindigen"³.

Alhoewel dit vooradvies een steun in de rug is voor diegenen die het NPP willen behouden, is de toekomst ervan nog onduidelijk. Om het debat over de toekomst van het Nederlands Popmuziek Plan te kunnen voeren op basis van deugdelijke gegevens, zowel waar het gaat om cijfers als om ervaringen met de regelingen, hebben NPI en VNP opdracht gegeven aan DSP-groep om het NPP te evalueren. Het voorliggende rapport is daarvan het resultaat.

1.3 Opdracht en werkwijze

NPI en VNP hebben gezamenlijk aan DSP-groep gevraagd de evaluatie van het NPP uit te voeren. Daartoe is de volgende probleemstelling geformuleerd:

"Wat is het effect van het Nederlands Popmuziek Plan (NPP) op de programmering, het publiek en de exploitatie van kernpodia en op de beroepsuitoefening en inkomsten van popmuzikanten?"

De opdrachtgevers hadden deze probleemstelling vervolgens uitgewerkt in een groot aantal vragen om specifieke informatie over de podia (programmering, financiële exploitatie, gevolgen van de status van kernpodium), het publiek (publieke belangstelling voor subsidiabele en niet-subsidiabele concerten) en muzikanten (aantallen optredens, verschillen in gage, aandeel van subsidie in het inkomen) te verzamelen.

Tevens wilde men graag een vergelijking maken tussen gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde podia, bijvoorbeeld door gegevens te analyseren van podia die eerst niet en later wel een beroep zijn gaan doen op het NPP.

In overleg met de opdrachtgever en de voor dit onderzoek gevormde begeleidingscommissie is gekozen voor een mengvorm van kwantitatief onderzoek (analyse databestand NPI, raadplegen jaarverslagen podia) en een kwalitatieve aanpak: interviews met directeuren en programmeurs van podia, festivalorganisatoren, boekers / managers van bands en intermediaire (provinciale) organisaties. Het NPI beschikt over een databestand, waarin cijfers over aantallen concerten, financiële gegevens (lasten van concerten, tekorten, subsidies) en bezoekersaantallen goed zijn geregistreerd. Alhoewel het onderzoek zich in eerste instantie beperkte tot de kernpodia, is het later uitgebreid: ook de regelingen voor de D-podia, de grote podia, de B-festivals en de C-festivals, zijn onderzocht.

In het onderzoek is de volgende werkwijze gehanteerd.

Noot 3 Pagina12, vooradvies Raad voor Cultuur.

De podia: analyse database en interviews

Om zicht te krijgen op het effect van de regeling op de podia, is getracht om een controlegroep te vormen van niet-kernpodia. Dit zou de gelegenheid hebben geboden om deze twee groepen te vergelijken en zo uitspraken te doen over het effect van de regeling. Het bleek echter niet mogelijk om een goede controlegroep te vormen, eenvoudigweg omdat de meeste podia die in Nederland op professionele basis met enige frequentie popconcerten organiseren in de regeling zitten. Bovendien zou dan bij niet-kernpodia om allerlei financiële gegevens gevraagd moeten worden en de ervaring leert dat het veel tijd kost om deze te achterhalen en veel podia in het geheel niet bereid zijn deze ter beschikking te stellen. Ook een inventarisatie van VNP leden die geen kernpodium zijn leverde onvoldoende aanknopingspunten op. Tot slot is getracht uit de database van het NPI gegevens te halen van podia die in 2002 nieuw zijn toegetreden tot de regeling: dat waren er acht. Ook deze selectie leverde onvoldoende materiaal op om een goede controlegroep te vormen⁴.

Vervolgens is het onderzoek er vooral op gericht om uit de database de kengetallen te halen die iets zeggen over het effect van de regeling, dit in combinatie met de interviews.

Bij de selectie van de te interviewen podia is gekozen voor tien interviews met kernpodia en vijf met niet kernpodia. Andere criteria voor de selectie waren: capaciteit van het podium (A-, B- en C-podia moesten in de steekproef vertegenwoordigd zijn conform de samenstelling van kernpodia in 2002) en geografische spreiding. De resultaten van de analyse van de database van het NPI en de interviews met de podia en de boekers / managers zijn terug te vinden in de paragrafen 3.1 en 3.2.

Naast de kernpodia zijn ook twee grote podia geïnterviewd die gebruik maken van de regeling die het NPI voor deze podia heeft.

Noot 4 Van acht podia waren gegevens beschikbaar over hun programmering voordat ze in het NPP gingen deelnemen. Voor deze podia kon een analyse gemaakt worden voor een korte periode van enkele maanden. Voor de nieuw toegetreden podia in 2001 is bekend dat ze pas eind december 2000 bericht kregen of ze wel of niet in de regeling kwamen. De programmering voor de eerste drie maanden van 2001 was daarom opgesteld vanuit de veronderstelling dat ze geen subsidie zouden ontvangen. Een vergelijking van de eerste drie maanden van 2001 met die van 2002 wees onder meer uit dat toetredende podia in deze periode niet meer subsidiabele concerten gingen organiseren, net meer bezoekers trokken, dat het aantal concerten licht steeg en er iets meer Nederlandse artiesten op de podia optraden. Het aantal podia is echter te klein en de periode te kort om hieraan conclusies te verbinden.

Festivals

Vijf interviews met organisatoren van B-festivals, verspreid door het land, zowel gratis festivals als festivals waarvoor het publiek moest betalen. Daarnaast twee interviews met intermediaire organisaties, waarmee het NPI samenwerkt in de regeling voor C-festivals en D-podia).

Het publiek

De publiekscijfers zijn terug te vinden in de database van het NPI (zie tabel 3.2 in deze rapportage).

De bands

Uit de database van het NPI is op te maken hoeveel subsidie er naar individuele bands is gegaan.

Om informatie te krijgen over de bijdrage van het NPP aan de artistieke carrière van Nederlandse muzikanten en het relatieve belang van de subsidie voor hun inkomsten, is een tiental interviews gehouden met boekers / managers. Bij de selectie van de te interviewen personen is rekening gehouden met diversiteit in stijlen, vertegenwoordiging van zowel DJ's als bands en de ervaring van de betreffende agency (zowel de oude rotten als de jongere bureaus).

Samenvattend zijn in het onderzoek de volgende stappen ondernomen:

- Analyse NPI databestand (kengetallen verzamelen over de effectiviteit van de regeling).
- Interviews met vijftien directeurs / programmeurs van tien kernpodia en vijf niet-kernpodia.
- Interviews met directeurs / programmeurs van twee grote podia.
- Interviews met tien managers / boekers.
- Interviews met vijf organisatoren van B-festivals.
- Interviews met twee vertegenwoordigers van intermediaire organisaties.
- Rapportage.

De begeleidingscommissie van het onderzoek is drie keer bijeengekomen in een start- en voortgangsgesprek en voor de bespreking van de concept rapportage. Voor de samenstelling van deze commissie verwijzen wij naar bijlage 1.

1.4 Leeswijzer

Om het NPP te kunnen evalueren is het goed eerst stil te staan bij de context waarbinnen dit plan functioneert. Daarom besteden wij in hoofdstuk 2 aandacht aan ontwikkelingen in de (Nederlandse) popmuziek, bij bands en podia.

In hoofdstuk 3 volgt de evaluatie van het NPP, met eerst aandacht voor de podia en festivals (3.1) en daarna voor de Nederlandse bands. Daarbij maken we zowel gebruik van de kwantitatieve gegevens van de podia, als van de ervaringen zoals die zijn opgetekend in interviews met directeuren en programmeurs van de podia, festivalorganisatoren, popkoepels en boekers / managers van bands. We sluiten in hoofdstuk 4 af met conclusies.

2 Nederlandse popmuziek: what's happening?

2.1 Vooraf

Om tot een evaluatie te kunnen komen van het Nederlands Popmuziek Plan is het goed dit plan te plaatsen in zijn context. Wat zijn belangrijke ontwikkelingen in de Nederlandse popmuziek, voor de artiesten en de podia?

Een citaat: *"De popcultuur is vertrouwd en breed geaccepteerd in onze maatschappij. Er komen steeds meer mensen die popmuziek vanuit hun jeugd kennen. Mick Jagger is inmiddels de 50 gepasseerd en trekt nog steeds volle stadions. De uitingen van deze cultuur zijn in ruime mate te koop en overal herkenbaar aanwezig. Op straat, in de kledingwinkel, op televisie en in de etalages. Wij zijn van mening dat popcultuur allang niet meer alleen gaat over Flower Power en losgeslagen jongeren. Het is gewoon een essentieel onderdeel van de hedendaagse cultuur"*⁵.

De popsector is, vergeleken met bijvoorbeeld de jazz en de kamermuziek, bij uitstek een sector waar de marktwerking van groot belang is. De kracht van de markt stimuleert artistieke en commerciële innovatie. In een stijl als dance hebben Nederlandse artiesten internationaal een naam opgebouwd. In tegenstelling tot andere sectoren als de jazz en de kamermuziek kent de popmuziek nageenog geen meerjarig gesubsidieerde popgroepen. Aanbod en vraag ontmoeten elkaar via de markt van podia, boekers, platenmaatschappijen en anderen. De poppodia, het 'live circuit', zijn voor de ontwikkeling van de popmuziek van groot belang. Zij zijn in staat om snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Het NPI subsidieert direct de poppodia en niet de bands zelf.

In de jaren '70 en '80 zijn in Nederland tientallen clubs ontstaan, die zich hebben ontwikkeld tot professionele podia voor (pop)concerten. Grofweg gaat het om een zestigtal podia, van klein tot groot, die de popmuziek als hun 'core business' hebben. Daar omheen bevindt zich een omvangrijk circuit van cafés, jongerencentra en andere organisaties die op incidentele basis popconcerten organiseren.

Het aantal popfestivals in Nederland, al dan niet gratis toegankelijk, is in de afgelopen jaren sterk gegroeid. Het meest bekend zijn grote festivals als Lowlands, Pinkpop, Parkpop en Noorderslag / Eurosonic.

Elke regio heeft wel een eigen festival, van Bleekpop in Doetinchem tot Beat-Trix in Meppel. Veelal kleine festivals met een sterke vertegenwoordiging van groepen uit de regio, gekoppeld aan een of

Noot 5 Voortgangsverslag poppodium het Burgerweeshuis, september 2003.

twee bands die meer landelijke bekendheid genieten. De groepen worden aan de podia en festivals verkocht via een actief circuit van management- en boekingsbureaus.

Podia zijn in veel gevallen voortgekomen uit de jongerencentra of het 'kraakcircuit' en veel daarvan hebben zich in de afgelopen periode ontwikkeld tot professionele cultuurpodia.

2.2 Ontwikkelingen popmuziek

Uit de interviews blijkt dat een aantal trends anno 2003 van belang zijn voor de positie van de Nederlandse popmuziek.

Groei en verbreiding van de 'popindustrie'

Vanaf het einde van de jaren zestig is de markt van vraag naar en aanbod van popmuziek in hoog tempo op mondiale schaal verbreid geraakt. De – wat genoemd wordt – popindustrie exploiteert deze markt door productie, distributie en verkoop van geluidsdragers, het organiseren en exploiteren van concerten en festivals, het exploiteren van muziekmedia (radio, televisie, ICT, etc.) en het contracteren van muzikanten. Deze markt overstijgt vanzelfsprekend land- en taalgrenzen, waardoor sprake is van een mondiale populaire muziekcultuur. Kenmerkend voor de ontwikkeling van deze markt in de afgelopen decennia zijn toenemende differentiatie van stijlen en een enorme schaalvergroting en groei van de popindustrie, die overigens geen afbreuk heeft gedaan aan kleinschalige initiatieven van muzikanten en marktpartijen.

Daarnaast uit de internationalisering van de popmuziek zich ook in het groeiende aantal buitenlandse bands en DJ's dat in Nederland optredens verzorgt.

Differentiatie van popmuziek uit zich in zich steeds vernieuwende muziekstijlen, die de popmuziek ook vitaal houdt en de essentie ervan – zichzelf steeds opnieuw, maar dan anders uitvinden – levendig houdt. Poppodia spelen daar op in door een eigen profiel met eigen(wijze) programmering na te streven.

Vergeleken met Nederland treden bands in het buitenland vaker op recettebasis op, met name in de Verenigde Staten en Groot – Britannië.

De infrastructuur van poppodia in Nederland onderscheidt zich ten opzichte van het buitenland door een goede kwaliteit en grote 'podiumdichtheid'. Daaraan is af te lezen dat in de periode van ontwikkeling van popmuziek een fijnmazige infrastructuur is ontstaan, van het gezellige live muziekcafé om de hoek waar de buurtband wekelijks speelt, tot de Amsterdam Arena, waar André Hazes (vroeger actief in datzelfde café) optreedt.

Multimedia en ICTen commercialisering

Om verschillende redenen lopen de verkopen van de platenindustrie terug. Het branden van cd's, MP3, verzadiging van de markt en economische omstandigheden zijn de belangrijkste. De platenindustrie is zich gaan concentreren op de grote namen. Er wordt minder geïnvesteerd in de ontwikkeling van jong talent en

wanneer dit toch gebeurt dan is het vooral in korte termijn projecten of grootschalige projecten samen met commerciële televisiezenders.

De popmuziek is sterk vercommercialiseerd. *"In een periode waarin Idols en andere marketingformules het imago en de cultuur van de popsector voor een belangrijk deel bepalen, de radiozenders (met uitzondering van de VPRO) kiezen voor het buitenland, het verleden (gouwe ouwe) en de mainstream, en de platenindustrie sterk moet bezuinigen, is ondersteuning van het Nederlands popcircuit van bands en DJ's van grote betekenis"* (interview poppodium P'60 – Amstelveen).

Naast dit commerciële circuit is er een nog altijd groeiend circuit van eigen beheer cd's en kleine, onafhankelijke platenlabels, mogelijk gemaakt door de steeds verder dalende kosten van het kwalitatief goed opnemen van muziek. Dit circuit is nauw verweven met het clubcircuit en fungeert steeds meer als een kweekbak voor talent. Acts als Krezip, Within Temptation, DJ Tiësto, Brainpower en Bløf zijn langs deze weg groot geworden.

De malaise in de platenindustrie leidt ertoe dat nieuwe bands steeds minder kans hebben op een platencontract. Bovendien is er weinig aandacht voor alternatieve Nederlandse popmuziek op TV en radio.

Bands zijn selectiever

Het aantal buitenlandse bands dat Nederland aandoet op concert-tournee is in de loop der tijd aanzienlijk gestegen. Door de globalisering concentreren internationaal opererende acts die zich verzekerd weten van steun door een grote platenmaatschappij zich tegenwoordig op de hoofdsteden. Dat betekent dat het voor een aanzienlijk deel van de Nederlandse poppodia steeds moeilijker wordt om buitenlandse groepen te boeken. De bekende, grote podia als Paradiso, de Melkweg en 013 nemen in dit opzicht een bevoorrechte positie in. Voor de groepen die niet die grote tourbudgetten hebben is internationaal toeren veelal te duur geworden: de gages wegen vaak niet op tegen de kosten.

Bands promoten een cd nu snel en goedkoop via een videoclip of internet.

Poppodia en gemeenten

De poppodia in Nederland bevinden zich in sterk uiteenlopende situaties.

Nederlandse gemeenten zijn de grootste financiers/subsidiënten van de poppodia. Zij dragen veelal zorg voor een deel van de financiële basis onder huisvesting en vaste exploitatielasten. In de praktijk gaat het hier om gemiddeld 25% van de totale lasten van een podium, de overige 75% moet men op eigen kracht opbrengen. Er zijn nagenoeg geen structurele subsidies voor programmering van podia of subsidies voor de popgroepen zelf.

Met de komst van 013, met spraakmakende nieuwbouw in Tilburg, werd de belangstelling voor nieuwe huisvesting en ontwerp van poppodia bij gemeentebesturen en podia geprikkeld.

Op verschillende plekken wordt over nieuwbouw gesproken en soms is dit al gerealiseerd, zoals bij Mezz in Breda, P'60 in Amstelveen en het Paard (Den Haag). Gemeentebesturen realiseren zich dat een mooi vormgegeven poppodium een visitekaartje voor de stad is. In contrast hiermee zijn er veel plekken waar podia een ziel-togend bestaan leiden (Metropool in Hengelo) of na een moeilijke periode een herstart hebben gemaakt (De Boerderij in Zoetermeer).

Verschillen in profilering podia

Podia hebben wat betreft hun programmering uiteenlopende profielen, die samenhangen met het publiek in de regio.

"In Goes en omstreken is een levendige scene van punk, ska en drum & bass. Ook traditionele surfmuziek is populair. 't Beest programmeert vooral bands uit deze muziekstromingen, maar kiest soms ook voor blues of experimentele muziek".

Soms kiest een podium bewust voor meer variatie in het programma: *"Het Podium (Hoogeveen) was enkele jaren geleden nog een metal bolwerk, maar is breder gaan programmeren toen in die stijl de aanwas van bands stopte".*

De meeste podia bieden concerten, danceparties en café avonden. Daarnaast verhuurt men met wisselende regelmaat aan derden.

Veel podia organiseren enkele keren per jaar speciale projecten of series, van stand up comedians tot poetry-slams- en jazz-avonden. Sommige zalen programmeren naast muziek ook film en theater (Effenaar, Groene Engel, 't Beest). De speciale projecten zijn bij uitstek de manier waarop poppodia zich kunnen profileren en een nieuw publiek aan zich kunnen binden.

De hoogtijdagen van de dance zijn volgens veel podia al weer voorbij. Omdat dit voor veel van hen een behoorlijke inkomstenbron is of was, zoekt men naarstig naar vervangende activiteiten.

Hogere eisen publiek

De eisen van het publiek zijn de afgelopen jaren hoger geworden. Daar waar men in het verleden genoegen nam met een gebrekkige 'charmante' accommodatie, verwacht het publiek nu een snelle afhandeling bij de entree, geen uitverkochte garderobes, geen wachttijden bij de bars en goede sanitaire voorzieningen en airco.

Thuis gewend aan een hifi-installatie verwacht men ook in de clubs een hoogwaardig geluid. Dit proces van kwaliteitsverhoging en professionalisering heeft hogere kosten met zich meegebracht voor de podia. Dit moest gecompenseerd worden met hogere entreekosten. Andere factoren die hieraan bijdroegen zijn de Arbo wet en meer beveiliging.

3 Evaluatie NPP

In dit hoofdstuk evalueren wij de regelingen die onder het NPP vallen (3.1) en daarna gaan wij in op de effecten die het NPP heeft voor muzikanten (3.2).

Het centrale doel van het NPP: 'stimulering van optredens van Nederlandse bands, solo artiesten en DJ's tegen een redelijke gage en ontwikkeling van een stabiel circuit van Nederlandse poppodia.

In paragraaf 3.1 gaan wij vooral in op de regeling voor kernpodia, die de langste historie heeft en waarmee het meeste geld is gemoeid. Over deze regeling zijn bij het NPI veel gegevens beschikbaar. De vier overige, specifieke regelingen, zijn ontstaan aan het begin van de nieuwe kunstenplanperiode, in 2001. Deze regelingen zijn gericht op:

- D-podia: kleinere podia die niet onder de kernpodiumregeling vallen, zoals muziekcafés, buurthuizen enzovoort.
- Grote podia: de grootste poppodia in Nederland, die een eigen plan mogen uitvoeren met een jaarbudget vanuit het NPP.
- B-festivals, met een begroting boven de € 22.700 of minimaal 3.000 bezoekers.
- C-festivals, met een begroting onder de € 22.700 en minder dan 3.000 bezoekers.

De grote festivals (A-festivals) kunnen geen beroep doen op het NPP. Alle festivals kunnen terecht bij het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten.

Met het NPP was in 2000 nog een bedrag gemoeid van € 530.923. Met ingang van 2001 is dit budget verhoogd tot € 816.804. Dit is als volgt verdeeld over de verschillende disciplines.

Tabel 3.1 Budget

	2000	2001	2002
Kernpodia	453.780	490.083	490.083
B-festivals		40.840	40.840
C-festivals		40.840	40.840
D-regeling		81.680	81.680
Grote Podia		81.680	81.680
Intercultureel ⁶	77.143	81.680	81.680
Totaal	530.923	816.804	816.804

Hierna zullen wij per regeling ingaan op de cijfers en de kwalitatieve gegevens, zoals die blijken uit de ervaringen van hen die met de regeling werken: vertegenwoordigers van poppodia, festivals en intermediaire organisaties (zoals provinciale popkoepels).

Noot 6 In overleg met de opdrachtgever is deze regeling buiten het onderzoek gelaten.

3.1 NPP: podia en festivals

3.1.1 Regeling kernpodia

Het doel van de regeling voor kernpodia is: 'stimulering van optredens van Nederlandse bands, soloartiesten en DJ's tegen een redelijke gage en ontwikkeling van een stabiel circuit van Nederlandse poppodia' (jaarverslag 2002 Nederlands Popmuziek Plan). Daartoe verstrekt men aanvullende subsidies als er financiële tekorten zijn bij optredens van Nederlandse bands, soloartiesten en DJ's. De criteria:

- Alleen Nederlandse bands kunnen subsidie ontvangen.
- De bandleden moeten in een vaste samenstelling muziek maken.
- Er moet voor concerten een redelijke entreprijs geheven worden.

Ook DJ's kunnen van de regeling gebruik maken. De regeling bepaalt minimale en maximale gages. Voor een meer gedetailleerd overzicht van de regeling verwijzen wij naar bijlage 2, de regeling kernpodia van het NPI.

Een door het NPI geselecteerd podium krijgt een contract voor één kalenderjaar en krijgt in dat jaar de financiële tekorten gesubsidiëerd.

Evaluatie regeling kernpodia: de cijfers

Algemene cijfers NPP

In de volgende tabel worden de kerncijfers rond de ontwikkeling van het NPP weergegeven (bron: jaarverslag 2002 NPI). Op de volgende pagina vindt u een uitsplitsing van deze kerncijfers naar de verschillende typen podia.

Tabel 3.2 Kerncijfers

	1993	1994	1995	1996	1997
aantal podia	39	41	39	34	41
aantal subsidiabele concerten	838	888	835	695	832
aantal niet subsidiabele concerten	1.072	1.106	1.166	953	1.309
aantal bezoekers subsidiabele concerten	143.508	137.545	135.584	107.341	131.224
aantal bezoekers niet-subsidiabele concerten	260.015	270.714	280.346	207.207	306.725
gemiddeld aantal bezoekers per subsidiabel concert	171	155	162	154	158
gemiddeld aantal bezoekers per niet-subsidiabel concert	243	245	240	217	234
lasten subsidiabele concerten	1.181.355	1.205.022	1.210.473	1.032.513	1.280.511
lasten niet-subsidiabele concerten	1.702.980	1.646.679	1.523.727	1.241.263	1.965.140
gemiddelde lasten per subsidiabel concert	1.410	1.357	1.450	1.486	1.539
gemiddelde lasten per niet-subsidiabel concert	1.589	1.489	1.307	1.302	1.501
lasten per bezoeker subsidiabele concerten	8,23	8,76	8,93	9,62	9,76
lasten per bezoeker niet-subsidiabele concerten	6,55	6,08	5,44	5,99	6,41
tekort subsidiabele concerten	505.646	570.630	521.343	477.902	560.427
tekort niet-subsidiabele concerten	167.301	79.996	114.373	116.988	108.725
gemiddeld tekort per subsidiabel concert	604	643	624	687	673
gemiddeld tekort per niet-subsidiabel concert	156	72	98	123	83
tekort per bezoeker subsidiabele concerten	3,52	4,15	3,84	4,45	4,27
tekort per bezoeker niet-subsidiabele concerten	0,64	0,29	0,41	0,56	0,35
totaal subsidie	331.701	379.346	348.438	297.912	353.329
gemiddelde subsidie per concert	396	427	417	429	425
gemiddelde subsidie per bezoeker	2,31	2,76	2,57	2,78	2,69

Tabel 3.2 Kerncijfers – vervolg

	1998	1999	2000	2001	2002
aantal podia	38	42	38	38	45
aantal subsidiabele concerten	838	852	700	901	1.053
aantal niet subsidiabele concerten	2.487	3.000	2.511	3.355	4.088
aantal bezoekers subsidiabele concerten	150.511	158.914	125.724	147.243	176.872
aantal bezoekers niet-subsidiabele concerten	553.093	655.328	522.006	646.857	765.285
gemiddeld aantal bezoekers per subsidiabel concert	180	187	180	163	168
gemiddeld aantal bezoekers per niet-subsidiabel concert	222	218	208	193	187
lasten subsidiabele concerten	1.272.625	1.261.727	1.171.239	1.528.469	1.805.859
lasten niet-subsidiabele concerten	2.190.930	2.183.147	2.270.433	3.049.138	3.975.563
gemiddelde lasten per subsidiabel concert	1.519	1.481	1.673	1.696	1.715
gemiddelde lasten per niet-subsidiabel concert	881	728	904	909	972
lasten per bezoeker subsidiabele concerten	8,45	7,94	9,32	10,38	10,21
lasten per bezoeker niet-subsidiabele concerten	3,96	3,33	4,35	4,71	5,19
tekort subsidiabele concerten	460.022	411.526	457.303	642.340	617.380
tekort niet-subsidiabele concerten	-165.686	-33.540	164.553	312.884	492.748
gemiddeld tekort per subsidiabel concert	549	483	653	713	586
gemiddeld tekort per niet-subsidiabel concert	-67	-11	65	93	121
tekort per bezoeker subsidiabele concerten	3,06	2,59	3,64	4,36	3,49
tekort per bezoeker niet-subsidiabele concerten	-0,30	-0,05	0,31	0,49	0,64
totaal subsidie	328.755	325.403	301.858*	417.857	442.871
gemiddelde subsidie per concert	393	382	431	464	421
gemiddelde subsidie per bezoeker	2,18	2,05	2,40	2,84	2,50

* = exclusief € 13.613,- uit budget Nederlands Popmuziek Plan; Kernpodia voor 't Paard in Den Haag en Tivoli in Utrecht. Deze podia namen deel aan het experiment met de 'Grote Podia'.

Onderzoeksvragen

Met behulp van het databestand van het NPI kan worden aangegeven wat het belang van de subsidie is voor de kernpodia. De volgende vragen staan daarbij centraal:

- 1 In welke mate zijn de kernpodia voor de dekking van hun Nederlandse (subsidiabele) concerten afhankelijk van de NPI subsidie?
- 2 In welke mate zijn de kernpodia voor de dekking van hun totale concertlasten afhankelijk van de NPI subsidie?
- 3 Op welk deel van de concertprogrammering is de subsidie van toepassing (werkingsgebied)?
- 4 Wat zijn de bezoekersaantallen voor Nederlandse gesubsidieerde concerten in verhouding tot het totaal aantal bezoekers?

Bij elk van de bovengenoemde vragen wordt een onderscheid gemaakt in A-, B- en C-podia. De definitie van de verschillende categorieën podia is op 1 januari 2002 gewijzigd⁷.

We zijn voor de analyse uitgegaan van de periode 1998 – 2002. Dit betekent dat de oude definitie van de verschillende soorten podia geldt voor de langste periode (1998-2001) en dat de nieuwe definitie alleen het laatste jaar is gehanteerd. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aantallen A-, B- en C-podia.

Tabel 3.3 Aantallen podia

Podia	1998	1999	2000	2001	2002
A	5	4	2	2	6
B	22	26	24	22	24
C	11	12	12	14	15

Vragen 1 en 2

- 1 *In welke mate zijn kernpodia voor de dekking van hun Nederlandse (subsidiabele) concerten afhankelijk van de subsidie?*
- 2 *In welke mate zijn de kernpodia voor de dekking van hun totale concertlasten (zoals geregistreerd bij het NPI) afhankelijk van de NPI subsidie?*

Noot 7 De criteria voor de A-, B- en C-podia zijn in de loop van de tijd veranderd: zie bijlage 3.

Tabel 3.4 Dekking van de lasten door de subsidie

Jaar	Soort podium	percentage totale NPP subsidie in verhouding tot totale lasten voor gesubsidieerde concerten	percentage totale NPP subsidie in verhouding tot totale lasten voor alle concerten
1998	A	10	3
1999	A	10	4
2000	A	10	4
2001	A	12	4
2002	A	15	4
1998	B	32	11
1999	B	28	9
2000	B	29	8
2001	B	27	8
2002	B	26	8
1998	C	35	22
1999	C	34	16
2000	C	32	15
2001	C	35	14
2002	C	31	12

Uit tabel 3.4 blijkt dat de afhankelijkheid van subsidie voor A-, B- en C-podia verschilt. Bij de A-podia is de afhankelijkheid toegenomen van 10% naar 15 %, bij de B-podia is zij afgenomen van 32% naar 26% en bij de C-podia is zij afgenomen van 35% naar 31%. Dit overzicht geeft gelijk aan dat de C-podia relatief het grootste beroep doen op subsidie ter dekking van hun kosten van concerten van Nederlandse groepen, de B-podia wat minder en de A-podia het minst.

Alle activiteiten van de verschillende zalen op het gebied van popmuziek moeten worden gemeld bij het NPI. Dit zijn dus de activiteiten die in deze analyse vallen onder de totale aantallen concerten. Wanneer we de ontvangen subsidie relateren aan de totale concertkosten (alle concerten), dan geldt eenzelfde beeld: bij A-podia wordt circa 4% van de concertlasten gedekt door subsidie (dit aandeel is stabiel gebleven in deze periode), bij B-podia is het teruggegaan van 11% in 1998 naar 8% in 2002 en bij de C-podia is het bijna gehalveerd, van 22% naar 12%.

Overigens mogen podia slechts een deel van hun kosten van concerten bij het NPI declareren. Dat betekent dat zij een deel van de kosten van bijvoorbeeld afschrijving van geluid/licht installatie, beveiliging en dergelijke (huiskosten) zelf moeten dekken.

Vraag 3

Op welk deel van de concertprogrammering is het subsidie van toepassing? (werkingsgebied)

Tabel 3.5 Werkingsgebied van de subsidie

Jaar	Soort podium	percentage subsidiabele concerten van het totaal aantal concerten (%)
1998	A	24
1999	A	20
2000	A	27
2001	A	28
2002	A	19
1998	B	22
1999	B	21
2000	B	18
2001	B	19
2002	B	20
1998	C	36
1999	C	26
2000	C	29
2001	C	24
2002	C	23

Uit de cijfers blijkt dat zowel voor de A- als de B- en C-podia ongeveer 1/5 van de programmering bestaat uit subsidiabele concerten van Nederlandse groepen / DJ's. Voor de C-podia fluctueerde dit aantal het meest in de jaren: in 1998 was dit nog 36%, in 2002 is dit teruggelopen tot 23%.

Vraag 4

Hoe verhouden zich de bezoekersaantallen voor Nederlandse (gesubsidieerde) concerten tot het totaal aantal bezoekers?

Tabel 3.6 De bezoekers

Jaar	Soort podium	gemiddeld aantal bezoekers per podium	percentage bezoekers van subsidiabele concerten van het totaal aantal bezoekers
1998	A	53.403	22
1999	A	66.965	20
2000	A	69.436	26
2001	A	67.032	26
2002	A	50.887	19
1998	B	16.866	17
1999	B	17.335	17
2000	B	17.306	14
2001	B	23.202	15
2002	B	19.559	17
1998	C	5.958	42
1999	C	7.972	29
2000	C	7.793	34
2001	C	10.685	24
2002	C	11.162	23

Welk aandeel van de bezoekers van de podia komt naar de concerten van (gesubsidieerde) Nederlandse groepen?

Voor de A-podia is dit aantal afgenomen van 22% (1998) naar 19% (2002). Hierbij lijkt een effect op te treden als gevolg van het fluctuerend aantal A-podia. In de jaren 2000 en 2001 zaten slechts 2 podia in deze categorie en in deze jaren zien we ook een hoger percentage (26%).

De B-podia laten een stabiel beeld zien: circa 17% van de bezoekers van die podia komt naar de concerten van (gesubsidieerde) Nederlandse bands en DJ's. Bij de C-podia vinden we de grootste variatie in de cijfers; er gingen in 1998 42% van de concertbezoekers naar de gesubsidieerde concerten, in 2002 was dit 23%.

Overigens steeg het gemiddeld aantal bezoekers per podium op de C-podia voor de gehele periode. Voor de B-podia geldt dat in de periode 1998 – 2002 het gemiddeld aantal bezoekers is gestegen tot 2001, waarna in 2002 een daling te zien is. Bij de A-podia is dit niet zo: daar is het gemiddeld aantal concertbezoekers per podium in 1998 en 2002 aanmerkelijk lager dan in de tussenliggende jaren.

Tabel 3.7 Gemiddeld subsidiebedrag en gemiddeld aantal subsidiabele concerten

Jaar	Soort podium	gemiddeld aantal subsidiabele concerten per podium	gemiddeld bedrag aan subsidie per concert (in euro)	totaal aantal subsidiabele concerten
1998	A	36	218	180
1999	A	37	179	146
2000	A	60	191	119
2001	A	61	259	122
2002	A	42	319	252
1998	B	20	439	449
1999	B	19	409	491
2000	B	15	485	353
2001	B	22	459	484
2002	B	21	436	502
1998	C	19	442	209
1999	C	18	458	215
2000	C	19	473	228
2001	C	21	557	295
2002	C	20	481	299

Het gemiddeld aantal subsidiabele concerten per podium laat een nogal wisselvallig beeld zien. Met name in 2000 en 2001 zijn er gemiddeld meer subsidiabele concerten per podium op de A-podia dan in de andere jaren; samenhang met het absolute aantal podia in de regeling lijkt hier een effect op de cijfers te hebben. Over het algemeen kan opgemerkt worden dat de A-podia een hoger gemiddeld aantal subsidiabele concerten per podium hebben dan de andere twee typen podia.

Ook het gemiddelde subsidiebedrag per concert dat door het NPI wordt verstrekt lijkt nogal te wisselen tussen de jaren.

Conclusies

Algemeen

Uit de algemene kerncijfers van het NPP blijkt dat het totaal aantal gesubsidieerde concerten van Nederlandse bands, solo artiesten en DJ's in de periode 1998 – 2002 gestaag is opgelopen, in het laatste jaar vooral op de A- en B-podia. Ten opzichte van 2001 is er in 2002 een stijging met 17%, voor alle podia samen. In totaal vonden in 2002 1053 gesubsidieerde concerten plaats. De (gesubsidieerde) concerten van Nederlandse groepen hebben in de periode 1998 – 2002 een wisselend aantal bezoekers getrokken. In 2002 was dit aantal het hoogst: 176.872.

De 24 B - podia die in 2002 in de regeling deelnamen hadden in 2002 een tekort op de subsidiabele concerten van opgeteld € 325.694. Daar stond een subsidie tegenover van in totaal € 218.705.

Bij de C-podia (in 2002 15 podia in de regeling) was dit respectievelijk een totaal tekort van € 230.507 en een totaal subsidie van 143.883. Dit betekent dat zowel de B- als de C-podia een aanzienlijk deel van het tekort uit de eigen begroting moeten dekken.

Er is een sterke samenhang tussen het aantal bezoekers en het gemiddeld tekort per subsidiabel concert; wanneer het aantal bezoekers stijgt, daalt het gemiddelde tekort en wanneer het aantal bezoekers daalt, stijgt het gemiddelde tekort. Het gemiddeld tekort op een subsidiabel concert is € 243 voor de A-podia, € 649 voor de B-podia en € 771 voor de C-podia.

Onderzoeksvragen

1 In welke mate zijn de kernpodia voor de dekking van hun Nederlandse (subsidiabele) concerten afhankelijk van de NPI subsidie?

Antwoord: De C-podia zijn het meest afhankelijk van de subsidie (voor 31% van hun dekking van de lasten van Nederlandse concerten), de B-podia minder (26%) en de A-podia het minst (15%). De werkelijke lasten van de concertprogrammering zijn hoger dan de bij de NPI gedeclareerde bedragen, vanwege het maximum dat het NPI stelt voor de huiskosten van € 350 (zie hierna bij de resultaten van de interviews met boekers en podia).

2 In welke mate zijn de kernpodia voor de dekking van hun totale concertlasten afhankelijk van de NPI subsidie?

Antwoord: Wanneer we kijken naar de totale lasten van concerten, zoals opgegeven bij het NPI, en het aandeel dat daarvan door subsidie wordt gedekt, dan varieert dit tussen de 4% (A-podia) en 12% (C-podia) in 2002.

3 Op welk deel van de concertprogrammering is de subsidie van toepassing? (werkingsgebied)

Antwoord: Uit de cijfers blijkt dat zowel voor de A- als de B- en C-podia ongeveer 1/5 van de programmering bestaat uit subsidiabele concerten van Nederlandse groepen / DJ's. Iets minder dan 1/5 van

het totaal aantal concertbezoekers van de gesubsidieerde poppodia gaat naar deze concerten.

4 Wat zijn de bezoekersaantallen voor Nederlandse gesubsidieerde concerten in verhouding tot het totaal aantal bezoekers?

Antwoord: Voor de A-podia is dit aantal afgenomen van 22% (1998) naar 19% (2002). Hierbij lijkt een effect op te treden als gevolg van het fluctuerend aantal A-podia. In de jaren 2000 en 2001 zaten slechts 2 podia in deze categorie en in deze jaren zien we ook een hoger percentage (26%). De B-podia laten een stabiel beeld zien: circa 17% van de bezoekers van die podia komt naar de concerten van (gesubsidieerde) Nederlandse bands en DJ's. Bij de C-podia vinden we de grootste variatie in de cijfers; er gingen in 1998 42% van de concertbezoekers naar de gesubsidieerde concerten, in 2002 was dit 23%.

Dit alles zegt op zichzelf nog niet veel over het belang van de subsidie, daarvoor moeten de resultaten van de interviews ook worden meegewogen.

Podia en boekers over de regeling Kernpodia

In totaal zijn interviews afgenomen bij tien directeuren en programmeurs van podia die nu in de regeling zitten en vijf interviews met podia die er geen deel van uitmaken. Daarnaast is gesproken met tien boekers / managers. In de gesprekken met de podia werd ter inleiding ingegaan op het (programmerings)profiel en de organisatie van het podium.

In bijlage 4 hebben wij per kernpodium een kort overzicht opgenomen van dit profiel en de kwantitatieve gegevens⁸. In de interviews met de podia kwamen aan de orde:

- a profiel podium;
- b programmering (hoe komt de programmeur tot het besluit een band al dan niet te boeken?);
- c beoordeling van het effect van het NPP volgens podia, op de podia zelf;
- d te verwachten consequenties bij het wegvallen van het NPP;
- e oordeel over de regeling kernpodia;
- f toekomst: zijn er alternatieven denkbaar voor het NPP?

In de gesprekken met de podia, boekers / managers is gesproken over de invloed van het NPP op de artistieke carrière van artiesten, zoals de inkomsten, aantal optredens en de invloed van subsidie op de onderhandeling tussen boeker en podium. De resultaten van deze interviews zijn terug te vinden in paragraaf 3.2.

Noot 8 Bron: jaarverslagen en NPI.

a Profiel podium

Podia willen over het algemeen in hun concertprogrammering een mix maken van beginnende groepen - de 'helden uit de regio' - en meer bekende groepen uit het landelijk circuit. Alhoewel er per podium specialisaties te onderkennen zijn, passend bij het publiek in de betreffende regio, streeft men over het algemeen naar wat variatie in het programma. Sommige podia experimenteren met wereldmuziek, jazz en stand up comedians. Anderen houden het bij succesvolle stijlen – van gothic tot punk / metal - die zeker publiek trekken en permitteren zich wat minder uitstapjes. Maar men realiseert zich goed dat voor het voortbestaan van het podium je niet op één paard moet wedden, maar op meerdere.

Variatie in programmering is in dat opzicht van levensbelang voor de podia. Voor enkele podia in het land geldt dat zij bewust voor een scherpe profilering kiezen.

Podia realiseren zich dat ze tot een landelijk clubcircuit behoren en de meeste willen daarin meedraaien. Dat betekent ook dat men soms bands zal programmeren die toeren in dit circuit, waarvan niet op voorhand te verwachten is dat de kosten ervan door recettes gedekt kunnen worden. Zo is het voor een podium in Friesland niet vanzelfsprekend om gitaarbands uit het westen te programmeren, maar wil men dat om artistieke redenen, om te laten zien wat er landelijk speelt, toch graag doen.

b Programmering: op welke grond besluit de programmeur een band wel/niet te boeken?

Nagenoeg alle podia zijn voor de dekking van de exploitatie afhankelijk van gemeentelijk subsidie en van eigen inkomsten, met name entreegelden en horeca. De gemeentelijk subsidie is bestemd voor de dekking van een deel van de vaste lasten. Er zijn maar weinig podia die ook wat eigen financiële ruimte hebben om te programmeren. Aangezien de financiële reserves om klappen op te vangen bij tegenvallende bezoekersaantallen klein zijn, wordt er voorzichtig geopereerd.

In de interviews is gevraagd naar de wijze waarop de programmeurs inschatten of een band al dan niet geboekt moet worden.

Een citaat:

"De afweging om wel of niet een band te boeken berust op het te verwachten aantal bezoekers en op de inschatting van de programmeur of er een redelijke prijs wordt gevraagd. Uitgangspunt is dat de uitkoopsom en de huiskosten worden terugverdiend met recettes. Soms weet je op voorhand dat dit moeilijk wordt en dan heb je subsidie achter de hand. De subsidie wordt niet vooraf begroot, het is een buffer die je achteraf hebt. Er moet een evenwicht zijn tussen de gage c.q. prestatie van de band en de recette. Soms is een band goed, maar weet je dat er toch niet genoeg bezoekers zullen zijn om uit de kosten te komen. Dan programmeren we zo'n

band soms toch. Bij de inkomsten wordt geen rekening gehouden met de horeca. Het streven is om één keer per maand uit te verkopen en daar tegenover kan staan dat er één keer verlies gedraaid wordt".

Met welke kosten en baten houdt de programmeur rekening in de afweging?

De meeste podia rekenen huiskosten⁹. Sommigen nemen hier ook andere variabele kosten bij: personeel (portiers, techniek) en publiciteit. Bij een aantal geïnterviewde podia kwamen deze kosten per concert al gauw uit op € 1000 (hetgeen substantieel hoger is dan het maximale bedrag van € 350 dat volgens de regeling kernpodia bij het NPI gedeclareerd kan worden).

De programmeurs rekenen uit of de kosten eruit gehaald kunnen worden en maken daarbij een schatting van het aantal bezoekers. De entreprijs hangt af van de resultaten van deze berekening, bij een gemiddeld podium ligt deze tussen de € 5 en € 12. Inkomsten uit horeca worden slechts door een enkel podium in deze berekening meegenomen: deze inkomsten zijn meestal nodig ter dekking van de overige exploitatielasten (personeel, huisvesting e.d.). In de praktijk moet bij veel podia circa 75% van de kosten terug worden verdiend met eigen inkomsten, bij sommige grote podia ligt dit percentage zelfs nog hoger. Bij een podium als 013 in Tilburg is er een omzet van € 5 miljoen, waarvan 10% subsidie en 90% eigen inkomsten.

Het te verwachten bezoekersaantal en de recettes zijn dus sterk bepalend voor de beslissing een band te boeken. *"Subsidiabel of niet, je probeert zo veel mogelijk uit de kosten te komen".*

De beslissing om een Nederlandse band te boeken waarmee men enig risico loopt wordt makkelijker genomen wanneer er een subsidiebudget beschikbaar is waarmee men tekorten kan dekken.

Criticasters van de regeling stellen dat veel podia subsidie als een zekerheid zien. *"Ze gaan er vanzelf vanuit dat ze de subsidie binnenhalen. Het geeft geen prikkel meer".* In de interviews werd door een aantal zalen aangegeven dat ze in hun jaarbegroting rekening houden met het bedrag dat ze het jaar daarvoor kregen uit de regeling (hetgeen op zichzelf nog niets zegt over het al dan niet ontbreken van een prikkel). Daar staat de verplichting tegenover om een minimum aantal concerten te organiseren.

Uit de gegevens van het NPI blijkt dat de podia slechts een deel van de tekorten op de gesubsidieerde concerten met subsidie kunnen dekken. Het NPI stelt hieraan ook een maximum van 50% van de subsidiabele concertlasten en maximaal € 800 per concert). Een aanzienlijk deel van de dekking van het tekort moet komen uit eigen inkomsten (zie voor de cijfers de conclusies van paragraaf 3.1).

Noot 9 Podia verschillen in wat zij onder huiskosten rekenen die gemoeid zijn met de concertprogrammering. Mogelijke posten zijn: afschrijving PA/licht, catering artiesten, kosten beveiliging, garderobe, publiciteit e.d.

Uit de interviews blijkt dat de meeste podia uitgaan van een zo goed mogelijke inschatting van recettes en dat men wel zo veel mogelijk publiek moet binnenhalen omdat anders de horeca inkomsten terugvallen en de tekorten op de concerten die men zelf moet dekken te hoog oplopen. En de horeca-inkomsten zijn de kurk waar menig poppodium op drijft.

c Beoordeling van het effect van het NPP volgens de podia, op de podia zelf, de bands, publiek en boekers

De geïnterviewde directeuren en programmeurs van kernpodia en niet-kernpodia waren redelijk eensluidend in hun oordeel over de *effecten van de regeling voor de kernpodia zelf*:

- De regeling verkleint de bedrijfsmatige risico's voor een tegenvallende exploitatie.
- Podia hebben geen of weinig reserves om opgelopen tekorten in hun programmering op te vangen. De regeling voorziet hierin (tot een maximum van 50% van de subsidiabele concertlasten).
- De regeling bevordert circuitvorming. Het maakt het voor veel kleinere podia (B en C) mogelijk om Nederlandse bands te programmeren die door het land toeren en die in hun regio nog weinig bekend zijn. Dergelijke bands zijn een voorbeeld en inspiratie voor regionale groepen, die soms ook in hun voorprogramma spelen.
- Naast een programma met regionale bands en buitenlands aanbod vormen de Nederlandse (semi) professionele groepen een waardevol aandeel van het programma.
- De regeling draagt bij aan de variatie in het programma, maakt het mogelijk om nieuw aanbod uit te proberen. Nieuw aanbod houdt het popcircuit levend.
- De regeling stimuleert het aantal optredens van Nederlandse bands (de cijfers in paragraaf 3.1.2, tabel 6, laten zien dat dit aantal door de jaren heen behoorlijk is gegroeid). Ook de boekers / managers bevestigen dat bands door de regeling makkelijker aan optredens kunnen komen. Een van hen: *"Het NPP heeft grote invloed op het aantal boekingen. Het werkt drempelverlagend voor de podia, om dat ze minder financiële risico's lopen. Bands worden meer in staat gesteld door de financiële bijdrage om professioneel te werken en natuurlijk helpt veel spelen een band zich te ontwikkelen"*. Nog een citaat: *"Het NPP stelt Hedon (Zwolle) in staat om meer groepen te programmeren 'aan de onderkant': groepen als Seedling, Sui Masen en Incense. Dergelijke concerten trekken iets meer dan 100 bezoekers. Wanneer de regeling niet zou bestaan, dan zouden vooral dit soort groepen afvallen of moeten gaan optreden tegen een lagere gage of wellicht op recettebasis"*.

Een podium als Vera (Groningen, geen kernpodium) gaf aan het optreden tegen een lagere gage of op recettebasis een terechte vorm van marktwerking te vinden. Dit is een andere opvatting dan het idee achter het NPP om te bevorderen dat bands een *redelijke*

gage ontvangen, en dit niet geheel aan de markt over te laten. Een van de geïnterviewde boekers sluit zich bij Vera aan: *"In de jaren '80 zijn we in Nederland de weg kwijtgeraakt. Oorzaak is opkomst en de uitbouw van de subsidiecultuur. Het kweekt luiheid bij muzikanten! In de Verenigde Staten en Groot-Brittannië kan er wel, en veel vruchtbaarder, zonder subsidie popmuziek gemaakt worden. Daar moeten bands keihard werken, zowel door bijbaantjes (in het begin van de carrière) te hebben als door de vele optredens in allerlei zaaltjes en kroegen. ...we zijn van God los, citeer me maar"*. Uit de interviews met de podia en boekers blijkt wel dat principiële tegenstanders van subsidiëring zeer in de minderheid zijn.

d Te verwachten consequenties bij het wegvallen van het NPP

Algemeen wordt verwacht dat bij het wegvallen van de regeling veel podia, vooral de B- en C-podia, minder risico zullen gaan nemen in hun programmering of zelfs een deel van hun concertprogrammering zullen staken. Zij zullen zich gaan concentreren op bands in stijlen die op hun podium in ieder geval voldoende publiek trekken om uit de kosten te komen (in de 'gekende' stijlen en regionale bands). Een aantal podia geeft aan grotere bands, die meer kosten, minder snel te zullen boeken, omdat men dan te veel risico loopt niet uit de kosten te komen.

Een citaat: *"Lokale groepjes blijven ook zonder het NPP wel spelen. De categorie bands die de kop boven het maaiveld uitsteekt, landelijk nog geen naam heeft, maar wel gaat toeren, wordt dan het kind van de rekening. Het publiek kent die groepen nog onvoldoende. Dat soort bands heeft baat bij het NPP"*.

Algemeen verwacht men een *verschraling* of *vervlakking* van het aanbod en het sterk teruglopen van het aantal concerten. Een aantal C-podia zal wellicht stoppen met programmeren, zo denken geïnterviewden.

Voor de bands die willen blijven toeren geldt dat er meer afspraken op receptebasis gemaakt zullen worden en dat men in prijs zal moeten zakken. Sommigen geven aan dat er dan een 'regionalisering van de concertmarkt' zal komen.

e Oordeel over de regeling kernpodia

De podia zijn over het algemeen enthousiast over de regeling: een goed systeem, dat bijdraagt aan ontwikkeling van bands via de podia.

"Het NPP versterkt de infrastructuur van podia en Nederlandse bands op een doeltreffende wijze. Je kunt de toegangsprijs aantrekkelijk houden, het verkleint exploitatierisico's en bands kunnen vaker spelen. Het bevordert kortom een goed bandjesklimaat" (interview P'60 – Amstelveen).

Podia vinden de regeling in deze vorm transparant en aansluitend bij de praktijk van de poppodia. *"Het is prettig, ook omdat er geen inmenging is van de subsidiegever in wat geprogrammeerd wordt"*. Men geeft aan dat de administratieve controle van het NPI goed is. Voor sommige podia zijn de eisen die aan hen gesteld worden een stok achter de deur om de eigen administratie op orde te houden. Podia die dit niet doen worden door het NPI uit de regeling gezet. Tot slot meldt een aantal podia dat hun status als kernpodium hun positie ten opzichte van de gemeente en andere subsidiegevers versterkt: het werkt in dit opzicht als een soort kwaliteitskeurmerk en stimuleert deze partijen om serieus met hen om te gaan.

Ook de boekers / managers zijn over het algemeen enthousiast over de regeling. *"De regeling is uitstekend, meer optredens mogelijk, een broedkamer"*. *"De regeling is positief, vooral voor opkomende bands"*.

Toch is er ook kritiek: *"De regeling is voor sommige zalen goed. Ik erger me er aan dat veel programmeurs door de subsidies verwend zijn geraakt en niet of weinig gestimuleerd worden. De podia moeten optredens meer promoten om meer publiek te trekken, waardoor men geen subsidie nodig heeft!!"*

Een andere voegt eraan toe dat promotie vooral verwaarloosd wordt op podia die voornamelijk met vrijwilligers werken.

Een geïnterviewde merkt op dat de infrastructuur in Nederland door regelgeving steeds duurder wordt: huisvestingskosten en overhead van de podia. De entreprijzen moeten daardoor omhoog, dat beïnvloedt de publieke belangstelling negatief.

f Alternatieven voor NPP?

De meeste podia, vooral de kleinere, zien weinig heil in het aanvragen van ondersteuning voor bijzondere projecten bij het nieuwe Fond voor Podium Programmering en Marketing. Zij geven aan dat het NPP juist goed werkt omdat daarmee de reguliere programmering wordt ondersteund. Zij hebben bezwaren tegen de verplichting te moeten samenwerken met aanbieders of andersoortige podia. Overigens hadden veel van hen nog geen poging daartoe ondernomen, maar hadden zij zich wel geïnformeerd over de mogelijkheden.

De podia hadden wel wat adviezen over (kleine) aanpassingen aan het NPP, met name over het subsidieplafond en van de maximaal te compenseren huiskosten. Nagenoeg alle podia en de meeste geïnterviewde boekers pleiten voor behoud van de regeling.

3.1.2 NPP: Grote podia

In 2001 is gestart met het verstrekken van een bijdrage aan grote poppodia voor plannen rond Nederlandse popmuziek. Doelstelling van deze aparte regeling voor de Grote podia: het leveren van een structurele bijdrage aan de kwalitatieve ontwikkeling van Nederlandse popmuziek/popmuzikanten door het verstrekken van een financiële bijdrage aan grote poppodia.

Onder grote podia verstaat men: podia met een zaal met een capaciteit van 750 bezoekers of meer, 150 programma's per jaar waarin live popmuziek centraal staat, meer dan 100.000 bezoekers op jaarbasis, subsidie uit het kunst -en cultuurbudget van de betreffende gemeente.

Zowel in 2001 als in 2002 namen vijf podia deel: 013 (Tilburg). De Melkweg (Amsterdam), Nighttown (Rotterdam), Paradiso (Amsterdam) en Tivoli (Utrecht). Aan deze podia werd per podium maximaal € 16.000 toegekend, hetgeen het totaal budget voor deze regeling bracht op € 80.000.

In tegenstelling tot de regeling voor kernpodia wordt voor de grote podia geen vorm van 'tekortsubsidiëring' gehanteerd, maar subsidieert men met een totaalbedrag op grond van een ingediend plan. De resultaten waren divers: van experimenten met nieuwe programmering in de Beats & Beyond en technoparties in 013 tot de opzet van internet uitzendingen van concerten van Nederlandse groepen door Paradiso.

In interviews met twee grote podia is gevraagd naar het belang van deze regeling. Immers: op een omzet van € 8 miljoen (Melkweg) en € 5 miljoen (013) lijkt een budget van € 16.000 subsidie voor een eigen plan een te verwaarlozen budget. Beide podia geven aan dat, ondanks de grote omzet, de bedrijfseconomische marges voor hen smal zijn. Een groot podium als 013 maakt geen winst, maar komt net uit de kosten, en moet daarvoor alle zeilen bij zetten. Ook een bescheiden budget, in de vorm van een 'zeker' bedrag stimuleert een programmeur om gericht te werken aan de innovatie van het programma. De budgetten van programmeurs komen onder druk te staan, want het publiek krijgt steeds meer keus op de vrije tijdsmarkt. Muziek is nog wel belangrijk, maar podia moeten vanwege de noodzaak van eigen inkomsten mikken op herhalingsbezoek. De hausse van de dance – lange tijd een goede bron van inkomsten voor de podia – is over. De popfestivals in de zomer romen ook een deel van het aanbod af. 013: *"Het wordt steeds moeilijker om een 'logische' programmering neer te zetten"*.

Bij de concertprogrammering zijn voldoende bezoekers dus van nog groter belang geworden. Innovatie van de programmering is belangrijk, ook om nieuwe inkomstenbronnen te vinden.

3.1.3 NPP: D-podia

Hierbij gaat het om locaties die al of niet regelmatig (live) popmuziek programmeren, maar op organisatorisch en administratief gebied en qua zaalcapaciteit niet beantwoorden aan de eisen waaraan de podia die gebruik maken van het NPP voor kernpodia moeten voldoen. D-podia zijn bijvoorbeeld: muziekcafé's, buurthuizen en (kleinere) jongerencentra. D-podia kunnen zowel particuliere als gesubsidieerde instellingen zijn.

De subsidieregeling wordt uitgevoerd door het NPI in samenwerking met intermediaire organisaties (provinciale Stichtingen Kunst & Cultuur of popkoepels), waarbij het uitgangspunt is dat het bedrag dat de intermediaire organisatie subsidiëren door het NPI wordt gematched. Deze organisaties zijn minimaal in financiële zin betrokken bij initiatieven, maar vaak ook inhoudelijk. Een bedrag voor de matching hoeft overigens niet persé van deze organisatie te komen, maar kan ook door provincie of gemeente beschikbaar gesteld worden.

In 2001 is gestart in een aantal provincies en in 2002 is de regeling uitgebreid naar het hele land. Resultaten: in 2001 zijn 16 verschillende initiatieven gesubsidieerd voor een bedrag van fl. 39.841,-. Het NPI maakt een onderscheid tussen eigen initiatieven en initiatieven van de podia zelf.

Eigen initiatieven zijn activiteiten die plaatsvinden op D-podia, maar die door provinciale poporganisaties georganiseerd worden, zoals bijvoorbeeld de provinciale popprijzen. Een bijzonder initiatief moet een meerwaarde hebben ten opzichte van reguliere programmering, bijvoorbeeld doordat thematisch wordt gewerkt, er een mix wordt gemaakt met andere cultuurvormen, etc.

In 2002 heeft de regeling een heel jaar gefunctioneerd. In dat jaar werden podia in provincies waar geen intermediaire organisatie is ook in staat gesteld een aanvraag in te dienen. In dat jaar zijn 42 initiatieven gesubsidieerd, voor een bedrag van € 41.185.

Uit interviews met twee intermediaire organisaties, Stichting Kunst & Cultuur Overijssel en Stichting Friesland Pop, blijkt dat zowel de regeling voor D-podia als die voor de C-festivals (die ook door het NPI samen met deze organisaties wordt uitgevoerd) leiden tot een impuls voor de concertprogrammering op de kleinere podia in de provincie. In Friesland vinden veel groepenpresentaties plaats en soms series in lokale muziekcafés, georganiseerd door verenigingen of lokale popkoepels. Het gaat daarbij om nieuwe activiteiten die er zonder de subsidieregeling niet waren gekomen. In Friesland hebben de gemeenten dusdanig weinig geld dat Stichting Friesland Pop vooral via subsidie van de provincie (o.m. Actieplan Cultuurbereik) het budget voor matching heeft opgebracht. Na een aanloopperiode weten organisatoren nu hoe ze een beroep kunnen doen op het budget en zie je dat met relatief weinig geld (de maximum bijdrage per D-podium is € 1.825) veel activiteiten gerealiseerd worden. Een bijkomend effect is dat men ook gestimuleerd

wordt om andere geldbronnen, zoals particuliere fondsen, aan te boren.

Stichting Kunst & Cultuur Overijssel stelt dat de regelingen voor D-podia en C-festival goed werken omdat ze laagdrempelig zijn: van een circuit van amateurs, liefhebbers en vrijwilligers kun je ook geen ingewikkelde aanvragen verwachten. De samenwerking tussen hen en het NPI is goed, Kunst & Cultuur Overijssel kent de organisatoren en gebruikt de regelingen ook om overleg op gang te brengen en wat aan professionalisering te werken. Een relatief bescheiden financiële steun levert zo veel op.

3.1.4 NPP: B - festivals

B – festivals zijn festivals met een begroting boven de € 22.700 of meer dan 3000 bezoekers. Deze festivals mogen niet op een regulier (pop)podium plaatsvinden. Alleen festivals met een culturele doelstelling kunnen in aanmerking komen voor subsidie. Benefiet-festivals en festivals met een ideologische doelstelling, zoals bijvoorbeeld 'Bevrijdingsfestivals' zijn niet subsidiabel. Live optredens van Nederlandse bands, solo artiesten of DJ's moeten een substantieel deel vormen van de programmering van het festival. Ook bij deze regeling zijn minimum en maximum normen voor de gage geformuleerd. Voor B-festivals is het maximale budget € 2.275 per kalenderjaar, mits het totale landelijk budget van € 40.840 (2002) toereikend is (voor een meer gedetailleerde toelichting op de subsidievoorwaarden verwijzen wij naar het jaarverslag NPI 2002). In 2002 hebben in totaal 31 festivals gebruik gemaakt van de subsidie.

In dit onderzoek zijn vijf festivalorganisatoren telefonisch geïnterviewd over hun ervaringen met de regeling¹⁰.

Alle festivals zijn ondergebracht in een stichtingsvorm. Door het jaar heen wordt er met gemiddeld zeven vrijwilligers aan het festival gewerkt, op de dag zelf kan men rekenen op zo'n 70 à 100 vrijwilligers. De festivals hebben programma's met vooral Nederlandse bands. Zeumerpop is de enige van de vijf die naast popmuziek ook andere programmering heeft. Men signaleert een ontwikkeling dat kleinere, meer intieme festivals weer aan populariteit winnen ten opzichte van de grotere.

Alle festivals krijgen gemeentesubsidie, maar dit is meestal een bescheiden bedrag van rond de € 200. Een uitzondering is Baby-pop, dat van de gemeente maar liefst € 1.400 subsidie ontvangt, maar dit moet men vervolgens verplicht weer besteden aan het inhuren van beveiligingspersoneel. Alleen het Zoks festival ontvangt ook subsidie van de provincie. Kleine lokale bedrijven sponsoren met bescheiden geldbedragen of in natura, bijvoorbeeld door korting op gehuurde materialen.

Noot 10 Dit zijn: Borstrockfestival (Nieuw-Vossemeer), Mosselrock (Yrseke), Babypop (Woerden), Zoksfestival (Venlo – Blerick) en Zeumerpop (Voorthuizen).

De NPI subsidie wordt gebruikt als investering in professionalisering van de festivals of in de kwaliteit van de programmering (duurdere bands), het is ook een reserve in geval van slecht weer (het zijn allen openlucht festivals). *"Het organiseren van ons festival is elk jaar weer moeilijk. Afgezien van de NPI subsidie moeten we elk dubbeltje omdraaien"*. De regels die worden opgelegd op het terrein van milieu en veiligheid brengen veel kosten met zich.

Over het systeem van subsidiëren is men goed te spreken: *"Helder, simpel en goed hanteerbaar"*. Zij voegen toe dat provincies en gemeenten de trend in hun beleid hebben om bijzondere, vernieuwende activiteiten te subsidiëren, (intercultureel, cross overs), maar dat er geen oog meer is voor de simpele zaken, zoals een normaal, goed geprogrammeerd festival. Gemeenten zouden festivals meer naar hun waarde moeten schatten, aldus de organisatoren. *"Muziekfestivals zijn goed voor de sociale contacten en de binding van mensen, lokaal en regionaal. Ook de energie van de vrijwilligers is zeer waardevol.... het laten vergaan van een festival is een verschraving van de lokale samenleving"*, aldus een van de organisatoren.

Overigens voegde een aantal van hen daaraan toe dat de prijs van bandjes in de afgelopen periode wel de pan uitgerezen is en dat deze zich de festivalmarkt uitprijzen.

3.1.5 NPP: C - festivals

C – festivals hebben een begroting onder de € 22.700 en trekken minder dan 3000 bezoekers. Zij kunnen subsidie aanvragen bij een door het NPI aangewezen intermediaire organisatie in hun provincie (stichting voor kunst & cultuur, popkoepel). Festivals in een provincie waar niet zo'n organisatie aanwezig is kunnen rechtstreeks aanvragen bij het NPI. Popkoepels en gelijksoortige organisaties in de provincie staan in het algemeen dicht bij de organisatoren, kennen het 'veld' in hun regio. In tegenstelling tot de regeling voor de B – festivals moet hier sprake zijn van matching van subsidie van gemeente of provincie met een NPI subsidie. Het maximale subsidiebedrag per C – festival is € 1.135 en per intermediaire organisatie € 5.000. In 2002 zijn 43 C -festivals gesubsidieerd.

In interviews met consultants van Kunst & Cultuur Overijssel (KCO) en Stichting Friesland Pop is gevraagd naar de ervaringen met de regeling.

In Overijssel stimuleert KCO de gemeenten om een bedrag beschikbaar te stellen, met als 'trekker' dat dit dan door het NPI wordt gematched.

Een effect van de regeling is dat door deze formule "stoffige potjes met geld open geschroefd worden". Er zijn veel projecten van de grond gekomen bij gemeenten waar men uit onverwachte hoek subsidie ontving. In Overijssel heeft de mogelijkheid van subsidie van het NPI ook als stimulans gediend voor circuitvorming: het afstemmen van aanvragen leidt tot uitwisselen van ervaringen, zet

aan tot professionalisering, bijvoorbeeld rond de vraag: waar zit een goed bedrijf voor geluidsversterking?

Stichting Friesland Pop hoeft voor het vinden van het bedrag voor matching niet naar de gemeenten te gaan: dat is in het verleden wel geprobeerd, maar de opbrengst daarvan stond niet in verhouding tot de energie die nodig was om geld los te maken. In de matching wordt nu voorzien uit provinciale middelen. Zij merken op dat de NPP subsidie organisatoren er meer van bewust heeft gemaakt dat er geld is en hoe dat aan te vragen. Dit leidt ook tot meer aanvragen bij fondsen en regelingen van de provincie.

Zowel vanuit Friesland als uit Overijssel wordt opgemerkt dat de regeling voor C – festivals een impuls heeft gegeven aan het aantal en de kwaliteit van de festivals (P.A, publiciteit). De subsidiebedragen zijn weliswaar niet hoog, maar in de praktijk blijkt hoe veel men er mee kan doen. *"Plattelandsfestivals liggen over het algemeen goed bij de lokale gemeenschap. Het is mooi om te zien hoeveel tijd en energie men er in steekt"*.

Het gaat vooral om liefhebbers, amateurs, die onvoldoende professioneel zijn om goede aanvragen te schrijven.

Net als bij de B – festivals wordt ook hier benadrukt dat het om reguliere festivals gaat, dat er meestal DJ's en bands worden geprogrammeerd zonder dit te verbinden aan een thema of aan interdisciplinaire samenwerking. Juist de reguliere programmering heeft in Friesland en Overijssel met deze regeling een impuls gekregen. Na een aanloopperiode zijn zowel de regelingen voor de C – festivals als de D-podia goed gaan lopen: organisatoren weten nu de weg te vinden, aldus de geïnterviewden.

3.2 De bands

De centrale vraag is hier:

Welk effect heeft het NPP op de artistieke carrière van de bands?

Het is lastig om duidelijke uitspraken te doen over de effecten van het NPP voor de bands. Het effect van subsidie is niet te scheiden van andere mogelijke oorzaken voor succes van een band, zoals talent, aandacht in de media, hard werken en geldingsdrang. Bands worden gesubsidieerd via de podia en het 'live' optreden is voor de meeste van hen de belangrijkste bron van inkomsten als muzikant.

De cijfers

Hierna gaan wij eerst in op relevante cijfers uit het databestand van het NPI. Uit deze cijfers valt op te maken hoe vaak bands die veel van de regeling gebruik maken op de Nederlandse podia spelen op gesubsidieerde concerten en hoeveel subsidie ze daarbij gemiddeld via de podia ontvangen.

Omdat niet over individuele bands als zodanig gerapporteerd kan worden (om redenen van privacy), is ervoor gekozen geaggregeerd te kijken naar de top 1 - 10, top 11 - 20 en top 21 - 30 van bands die het meest in het jaar gespeeld hebben op subsidiabele concer-

ten. Dit zijn per jaar verschillende combinaties van bands. Gekeken is naar welke bands wanneer in deze top 1 - 10, top 11 - 20 en top 21 - 30 terugkomen. Als bijlage 6 is een overzicht opgenomen van de top 30 in de periode 1998 - 2002.

Opvallend is de grote diversiteit en afwisseling van bands in deze ranglijsten. Duidelijk is dat vele verschillende bands door de jaren heen geprofitteerd hebben van de regeling. Sommige bands uit de ranglijst van het ene jaar komen terug in de ranglijsten van de andere jaren, maar we zien hier meer verschuivingen dan bands die continu, jaar in jaar uit in deze lijsten staan.

Er is slechts één band die over alle jaren heen in alle ranglijsten voorkomt; zij hebben bij elkaar over alle jaren 71 keer opgetreden op subsidiabele concerten en hebben een kleine 47.000 euro aan subsidie over al deze concerten gehad. De nummers 2 en 3 van de over het geheel meest spelende en meest gesubsidieerde bands hebben respectievelijk 52 en 51 optredens gehad en kregen respectievelijk ongeveer 24.000 en 28.000 euro subsidie. Het merendeel van de bands profiteerde slechts één of enkele keren van de subsidie via de podia. Hoeveel bands hebben vanaf 1998 jaarlijks opgetreden met behulp van subsidie uit het NPP? Een overzicht:

1998: 519 bands
 1999: 687 bands
 2000: 608 bands
 2001: 790 bands
 2002: 1001 bands

Tabel 3.8 Cijfers bands; gemiddeld aantal optredens

	1998	1999	2000	2001	2002
top 1 - 10	15,9	13,7	12,5	15,2	16,0
top 11 - 20	10,5	10,2	9,7	11,0	10,6
top 21 - 30	8,4	8,3	7,6	8,6	8,6

Gemiddeld speelden de bands die het meest van het NPP profiteerden 16 keer in 2002 op een subsidiabel concert. De top 20 speelde dat jaar gemiddeld 10,6 keer en de top 30 van de bands speelde gemiddeld 8,6 keer op subsidiabele concerten.

Tabel 3.9 Cijfers bands; totale subsidie en subsidie per optreden (hele euro's)

	1998	1999	2000	2001	2002
top 1 - 10	77.564	63.940	66.574	81.749	80.467
	488	467	533	538	503
top 11 - 20	44.366	41.303	55.360	63.129	52.820
	423	405	571	574	498
top 21 - 30	37.668	34.236	39.653	48.894	46.698
	448	412	522	569	543

Wanneer we kijken naar de subsidie die de bands hebben ontvangen dan zien we zowel in de totalen als in de gemiddelden per op-

treden behoorlijke fluctuaties. Na een aanvankelijke daling van alle bedragen in 1999 ten opzichte van 1998 zien we een geleidelijke groei in alle bedragen tot en met 2001. Ten opzichte van 2001 geeft 2002 weer een lichte daling te zien.

Resultaten interviews

De geïnterviewde programmeurs, directeurs en boekers merken op dat het NPP de bands in staat stelt veel te spelen en dat dit bijdraagt aan een levendig clubcircuit. Bands die landelijk nog niet zo bekend zijn, maar wel bezig zijn die bekendheid op te bouwen, door de podia 'subtoppers' of 'middengroep' genoemd, worden sneller geboekt omdat het NPP het financieel risico hiervan beperkt.

Een van de geïnterviewde boekers merkt op dat het 'middensegment' wat is weggezakt: *"Dit is het segment dat tussen de 300 en 400 bezoekers trekt. En dat is geen goede zaak."*

Je hebt nu alleen nieuwe, beginnende bands en andere bands aan de onderkant en een aantal bands dat zo veel verdient dat ze niet meer in aanmerking komt voor de subsidie. De oorzaak voor het verdwijnen van dit middensegment ligt vooral in de media en dan specifiek de radio / 3FM, die geen aandacht schenkt aan zowel Nederlandse als buitenlandse alternatieve muziek (behalve dan op tijdstippen dat er ook geen vliegbewegingen boven Schiphol zijn)".

Termen als 'middengroep' werken in dit verband wat verwarrend: sommige geïnterviewden refereren daarbij aan bands die zo'n 100 bezoekers trekken, andere leggen die lat, net als de hier geciteerde boeker, wat hoger.

Bij de Effenaar (Eindhoven) vindt men dat het NPP heeft bijgedragen aan een positief imago van de Nederlandse bands. *"Vroeger hoorde je mensen zeggen: Ondanks dat het een Nederlandse band is, is het toch goed. Dat hoor je nu niet meer. Nederlandse bands hebben meer status gekregen, niemand kijkt er meer van op als er kwaliteit wordt geleverd".*

Sommige podia constateren groei bij groepen, die eerst nog voor weinig geld speelden: *"Een voorbeeld is Within Temptation, dat begon te spelen voor f 200,- en wat biertjes en dat nu een 'grote' band is. De regeling draagt er toe bij dat bands veel kunnen spelen en zo ervaring opdoen. Zonder het NPP kan een band pas vaker spelen als ze bekender zijn. Er zijn maar een paar groepen die vroeg in hun bestaan een platenmaatschappij en promotie hebben, waardoor ze de fase van veel spelen kunnen overslaan. Maar veel spelen is voor de meeste groepen de aangewezen weg. Die gelegenheid krijgen ze vooral op de C-podia, de kleinere podia in de regio. Wanneer ze dan ervaring hebben opgedaan en naam maken, dan worden ze pas geboekt op de grotere podia"* (Hedon – Zwolle).

Verder merkt men op dat kleinere groepen als gevolg van de in de regeling bepaalde minimum gage nu redelijk betaald worden.

De geïnterviewden maken een onderscheid tussen bands die in het commerciële circuit van muziekcafés en bedrijfsfeesten optreden en die veelal 'covers' spelen, werk van anderen, en de 'alternatieve bands' die hun eigen muziek maken en vooral optreden op de kernpodia. Een van de bands die onlangs naam maakte in het pop-circuit is die rond de zangeres Rose. Deze band (mainstream / pop) treedt per jaar zo'n 50 à 60 keer op, waarvan slechts een klein deel op kernpodia en veel op festivals en in het commerciële circuit. Voor groepen die minder toegankelijke muziek maken geldt dat ze meer op de kernpodia spelen. Een bekende band als Bettie Serveert heeft lange tijd geprofiteerd van de regeling en mede daardoor veel gespeeld tegen gages die men zonder de regeling waarschijnlijk niet had ontvangen. Daardoor heeft de band volgens hun manager kunnen werken aan de kwaliteit en een naam opgebouwd in het circuit. In 2000 kreeg de band een platencontract en kon men hogere gages gaan vragen aan de podia.

De onderhandelingen over het al dan niet boeken van een band worden gevoerd met de *managers* / *boekingsbureaus*. In de interviews met tien van hen is gevraagd naar de wijze waarop de onderhandelingen worden gevoerd en of zij anders omgaan met kernpodia dan met niet kernpodia. Zij hebben een zakelijk belang: hun commissie is een percentage – tussen de 10% en 23% - van de gage van de band / DJ.

De resultaten: zes van de tien geven aan dat het voor de band en voor henzelf financieel interessanter is te onderhandelen met een kernpodium dan met een niet –kernpodium. Boekers die vooral hun groepen afzetten in het commerciële circuit vonden dit niet. Algemeen wordt erkend dat de wetenschap dat het betreffende kernpodium subsidie ontvangt een prijsopdrijvend effect heeft. Ook de boekers maken de rekensom van zaalcapaciteit, te verwachten publiek en entreprijs. Wanneer gesproken wordt over de risico's dan speelt mee dat de zaal de subsidie achter de hand heeft en wordt het voor de zaal wat makkelijker om in de onderhandelingen minder scherp te zijn. Voor bands die voor de regeling te duur zijn heeft het soms een prijsdrukkend effect: zij verlagen hun prijs wat om zo binnen de regeling te vallen. Omgekeerd gebeurt het ook dat bands 'aan de onderkant' hun vraagprijs iets verhogen, zodat ze wel binnen de regeling vallen.

Overigens zijn de gages van de gemiddelde band zodanig dat ze blij mogen zijn uit de kosten te komen: het toeren door Nederland, met begeleiding van soms een of meer technici, is een kostbare zaak

Wij hebben de boekers / managers onder meer gevraagd welk aandeel de inkomsten uit optredens vormen voor de totale inkomsten van de muzikanten. Men geeft aan dat voor de kleinere, onbekende groepen dit zo'n 90% is, waarbij ook inkomsten uit verkoop van merchandise tijdens de optredens meetellen. Grotere Nederlandse bands die CD's verkopen halen zo'n 50% van hun inkomsten uit de CD verkoop en 50% uit optredens.

'Live optredens en merchandise (verkoop T-shirts bij optredens e.d.) zijn verreweg het belangrijkste. Ze leveren direct geld op.

Plaatverkoop en royalty's zijn minder van belang, zelfs bij Beef, Relax en dergelijke, die toch een mooie plaatverkoop van 10.000 exemplaren hebben'.

De geïnterviewden geven aan dat het relatieve aandeel van gages voor de optredens in het inkomen van muzikanten toeneemt en de inkomsten uit platenverkoop afnemen. De oorzaken die hiervoor genoemd worden zijn algemeen bekend: grotere concurrentie met andere bestedingen en het zelf branden van CD's. Bands kunnen slechts in een enkel geval van hun muziek leven. Meestal blijft er na aftrek van kosten nauwelijks iets over.

In schema 3.10 vatten wij op hoofdlijnen samen wat inhoud, bereik en resultaat van de verschillende regelingen van het NPP zijn.

Schema 3.10 Regelingen NPP

Kernpodia	Podia met minimale capaciteit van 200 bezoekers en regelmatige programmering van popmuziek activiteiten.
Doelstelling	stimuleren van optredens van Nederlandse bands, solo artiesten en DJ's tegen een redelijke gage en ontwikkeling van een stabiel circuit van Nederlandse poppodia
Aantal deelnemende podia/festivals	45 podia met verschillende capaciteit: zes A-podia, 24 B-podia en 15 C-podia (cijfers 2002) ¹¹
Aantal gesubsidieerde optredens NPP (2002)	1917
Resultaat	• oplopende aantal gesubsidieerde concerten en stijgende bezoekers-aantallen • C-podia zijn voor 31% van hun lasten van gesubsidieerde NL concerten afhankelijk van subsidie, B-podia voor 26% en A-podia voor 15% • regeling bevordert aantal concerten en circuitvorming • prijsdrukkend en prijsverhogend effect

Grote podia	Grote poppodia met een capaciteit van 750 of meer bezoekers.
Doelstelling	leveren van een structurele bijdrage aan kwalitatieve ontwikkeling van NL popmuziek
Aantal deelnemende podia/festivals	5 grote poppodia (in 2002)
Aantal gesubsidieerde optredens NPP (2002)	nvt
Resultaat	• diverse experimenten met nieuwe programmering • financiële ruimte voor innovatie binnen begroting die daar weinig ruimte voor laat

D-podia	Kleine podia als jongerencentra, muziekcafé's en buurthuizen (podia die te klein zijn voor de reguliere kern-podia). Deze regeling wordt uitaevoerd sa-
----------------	--

Noot 11 In hoofdstuk 3 is aangegeven wat de criteria zijn voor de indeling in A-, B-, en C-podia.

	men met provinciale popkoepels en andere intermediairen.
Doelstelling	zie hiervoor bij kernpodia, maar dan voor de D-podia. Voorwaarde is matching van NPP subsidie door andere subsidiegever (provincie, gemeente)
Aantal deelnemende podia/festivals	152 podia (in 2002)
Aantal gesubsidieerde optredens NPP (2002)	ca. 574
Resultaat	• impuls voor programmering NL concerten op kleine podia in de regio • professionalisering van organisatie en programmering • matching formule maakt aanvullende middelen los bij gemeenten en provincies

B-festivals	Festivals met een begroting boven 22.700 Euro en meer dan 3.000 bezoekers.
Doelstelling	stimuleren van optredens van NL bands tegen een redelijke gage op deze festivals, stimuleren vorming stabiel circuit festivals
Aantal deelnemende podia/festivals	31 (in 2002)
Aantal gesubsidieerde optredens NPP (2002)	145
Resultaat	• professionalisering van festivalorganisatie en programmering • geeft vrijwilligersorganisaties meer financiële ruimte • relatief onbekende bands kunnen spelen voor een groot publiek

C-festivals	Festivals met een begroting van minder dan 22.700 Euro en minder dan 3.000 bezoekers Deze regeling wordt uitgevoerd samen met provinciale popkoepels en andere intermediairen
Doelstelling	zie hiervoor onder B-festivals. Hier geldt, net als bij D – podia matching als voorwaarde.
Aantal deelnemende podia/festivals	43 (in 2002)
Aantal gesubsidieerde optredens NPP (2002)	351
Resultaat	• matching formule maakt nieuw geld los bij gemeenten en provincies • professionalisering van organisatie en programmering • stimuleert samenwerking tussen festivals in de regio

4 Conclusies

De vraagstelling van het onderzoek: wat is het effect van het Nederlands Popmuziek Plan (NPP) op de programmering, het publiek en de exploitatie van kernpodia en op de beroepsuitoefening en inkomsten van popmuzikanten?

Het meten van effecten van het NPP zou het best kunnen gebeuren door een vergelijking te maken tussen podia en muzikanten die wel en podia en muzikanten die niet van de regeling profiteren. Helaas bleek het niet mogelijk te zijn om een controlegroep te maken van podia die niet in de regeling zitten: het NPP bereikt nagenoeg alle podia in Nederland die met enige frequentie op professionele basis popconcerten programmeren. Wel hebben we kunnen profiteren van het uitgebreide databestand van het Nationaal Pop Instituut om kengetallen uit te rekenen die iets zeggen over de het bereik, bezoekersaantallen en het belang van subsidie. In interviews met podia, management agencies van artiesten, festivalorganisatoren en provinciale popkoepels zijn de ervaringen van betrokkenen met de regeling en de effecten ervan in beeld gebracht. Dit leidt ons tot de volgende conclusies:

- 1 Het NPP stimuleert optredens van Nederlandse bands, solo artiesten en DJ's met een jaarlijks budget van bijna € 817.000. Hiermee worden podia gestimuleerd om meer concerten van Nederlandse artiesten tegen een redelijke gage te programmeren. Het NPP heeft zich ontwikkeld tot een fijnmazig subsidiesysteem, in eerste instantie voor kernpodia, de circa vijftig belangrijkste poppodia in Nederland. Met ingang van 2001 zijn specifieke regelingen toegevoegd voor grote podia, kleine festivals en kleine podia als muziekcafés en jongerencentra. In het kader van het NPP werden in 2002 ondersteund:
 - 1917 optredens op 45 kernpodia door 1001 verschillende Nederlandse bands, solo artiesten en DJ's.
 - Projecten van vijf grote podia.
 - 42 initiatieven (met circa 574 optredens) die plaatsvonden in 152 muziekcafés, jongerencentra en andere kleine podia.
 - 145 optredens van Nederlandse bands op 31 B –festivals (middelgrote festivals met meer dan 3.000 bezoekers).
 - 351 optredens van Nederlandse bands, solo artiesten en DJ's op 43 C – festivals (kleinere festivals met minder dan 3.000 bezoekers).Hiermee stellen wij vast dat het NPP zijn doel bereikt.
- 1 *De gesubsidieerde concerten van Nederlandse muzikanten op de kernpodia maken circa 20% uit van de programmering van die podia en bereiken ongeveer 20% van het publiek dat daar komt.* In 2002 bezochten in totaal 176.872 bezoekers de Nederlandse concerten op de kernpodia.

De overige 80% van de programmering van die podia bestaat uit lokale bands, buitenlands aanbod, grote Nederlandse bands die te duur zijn voor de regeling en andere activiteiten als dance parties.

- 2 De evaluatie wijst uit dat het NPP *grote invloed heeft op het aantal concerten* van Nederlandse artiesten op de podia. De subsidie perkt het financieel risico van die podia in, zodat ze sneller besluiten om een Nederlandse bands te boeken. Veel spelen is essentieel voor artistieke ontwikkeling van bands, het NPP zorgt er mede voor dat de podia die gelegenheid bieden.
- 3 Het NPP geeft bands die regionaal een naam hebben opgebouwd een kans om landelijk bekend te worden en een publiek op te bouwen. Daarmee stimuleert het NPP de artistieke ontwikkeling van nog onbekende groepen. De carrière van veel bands start op kleine podia, wanneer ze daar opvallen dan worden ze ook door de grotere podia geboekt.
De subsidie vanuit het NPP verlaagt de drempel om dergelijke groepen te programmeren.
Zo stimuleert het NPP de doorstroming van nieuw talent en draagt bij aan een aantrekkelijk circuit voor live popmuziek. Podia worden in de gelegenheid gesteld om variatie in hun programmering aan te brengen. Dit draagt bij aan een goede bedrijfsvoering van de podia, omdat het gelegenheid biedt risico's te spreiden en nieuwe publieksgroepen te bereiken met een nog onbekend programma.
- 4 Het NPP heeft zowel een prijsopdrijvend als een prijsdrukkend effect. Bands die 'aan de onderkant van de regeling' zitten verhogen hun prijs iets, om zo in de regeling te vallen. Bands die er net boven zitten verlagen hun prijs juist iets. Overigens gaat het om relatief bescheiden bedragen: zo ligt het minimum gage voor een concert van één Nederlandse band volgens de regeling kernpodia op € 450 en het maximum op € 2.050. Het effect komt slechts marginaal voor.
De beschikbaarheid van subsidie heeft invloed op de onderhandelingen tussen boeker en podium: de boeker houdt er rekening mee en het podium besluit sneller om een band te boeken in de wetenschap dat er subsidie is om een deel van het tekort te dekken.
Bands benutten de wat grotere financiële armslag om uit de kosten te komen en zich te professionaliseren, bijvoorbeeld door een eigen geluidstechnicus in te huren of hun promotie te verbeteren.
- 5 Uit de analyse van de database van het NPI blijkt dat er een grote afwisseling is van bands die profiteert van de regeling voor kernpodia. In 1998 waren dit in totaal 519 bands, in 2002 traden 1.001 bands op in een concert dat met behulp van subsidie werd gerealiseerd. De top 1 - 10 van meest profiterende bands speel-

de in 2002 16 keer op een subsidiabel concert, de top 11 - 20 ruim 10 keer en de top 21 - 30 bijna 9 keer. Alle overige bands traden dus gemiddeld minder dan die 9 keer op met behulp van subsidie, de meeste slechts één of enkele keren. De subsidiebedragen die individuele bands ontvangen fluctueren sterk in de tijd. Voor de top 10 was dit in 2002 gemiddeld € 500 per concert.

- 6 De regeling kernpodia kent al een lange historie. Criticasters van de regeling betogen dat de *prikkel voor podia* om marktgericht te werken en goede promotie te doen door de regeling zou vermindern.

In het onderzoek zijn wij hiervoor geen aanwijzingen tegengekomen. De podia geven zelf aan te streven naar zo veel mogelijk bezoekers. Zij moeten zelf een aanzienlijk deel van het tekort op de programmering en huiskosten, waarvan slechts een deel declarabel is binnen het NPP, opbrengen. Podia geven aan dat deze kosten veel hoger zijn dan het maximale bedrag van €350 dat zij kunnen declareren. Het gaat hier om de kosten van afschrijving geluid / lichtinstallatie, beveiliging en dergelijke.

Podia hebben de inkomsten uit horeca en entree hard nodig om zowel de kosten van concerten als de overige exploitatiekosten (huisvesting, personeel) te dekken. De bedrijfseconomische marges om tegenvallende bezoekersaantallen op te vangen zijn klein.

- 7 Directeuren en programmeurs van de podia, boekers en intermediaire organisaties spreken allen hun *waardering* uit voor het *NPP*. De regeling wordt ervaren als transparant en hij sluit goed aan bij de praktijk van podia en festivals, zo is de mening. Ook de vrijheid om te programmeren en zo flexibel aan te sluiten bij de ontwikkelingen in de markt, wordt gewaardeerd. De samenwerking met het NPI wordt over het algemeen als prettig ervaren en de administratieve ballast wordt gerelativeerd. Sommige podia beschouwen dit als een stok achter de deur om de eigen administratie op orde te houden.

- 8 Wanneer het NPP zou verdwijnen en er geen vergelijkbare regeling voor in de plaats zou komen, dan worden vooral de Nederlandse bands, solo artiesten en DJ's getroffen. De mogelijkheden om op te treden zullen teruglopen en podia zullen minder risico's willen nemen. Podia kunnen uitwijken naar andersoortige programmering: lokale of regionale bands, grote publiekstrekken en dance parties.

De doorstroming van bands in het live circuit, van de kleine podia naar de grotere, zal worden bemoeilijkt. In dit opzicht werkt het NPP als een soort 'smeerolie' voor het popcircuit.

Live optreden vormt voor een groot deel van de bands de belangrijkste inkomstenbron. Een schatting is dat zij zo'n 90% van hun inkomsten als artiest hieruit halen. Grotere, bekende bands die ook CD's verkopen halen circa 50% van hun inkomsten daaruit en de overige 50% uit optredens. Overigens is het voor

de meeste popbands zo dat ze blij mogen zijn wanneer ze met optreden hun kosten kunnen dekken.

- 9 Bij het verdwijnen van het NPP zijn naar verwachting de effecten: verschraving van het aanbod, minder variatie in de programmering, minder concerten van Nederlandse artiesten op de podia, lagere gages en meer overeenkomsten op recettebasis tussen podium en band.

Bijlagen

Bijlage 1 Leden begeleidingscommissie

Geert van Itallie
Loes Wagenmaker
Peter Koppen
Paul Rutten

Jan van der Plas
Paul Nieuwenhuizen
Kirsten Faber

adjunct directeur Paradiso Amsterdam
Vereniging Nederlandse Poppodia
directeur Patronaat Haarlem
adviseur / onderzoeker TNO STB/
Hogeschool in Holland/Erasmus
Universiteit
journalist
directeur podium EKKO Utrecht
managers support & subsidie NPI

Bijlage 2 Regeling Kernpodia NPI

Nederlands Popmuziek Plan; Kernpodia

Criteria subsidieregeling voor Nederlandse popmuzikanten (B&C podia) 1 januari 2002 t/m 31 december 2002

Algemeen

Een door het Nationaal Pop Instituut geselecteerd poppodium krijgt doorgaans een contract aangeboden voor één kalenderjaar, beginnend op 1 januari en eindigend op 31 december. Gedurende deze periode kan het podium voor concerten van Nederlandse bands/soloartiesten (al of niet in combinatie met buitenlandse bands) een bijdrage ontvangen uit het budget van het *Nederlands Popmuziek Plan; Kernpodia*.

- Er wordt alleen subsidie verstrekt voor de Nederlandse band(s)/solo-artiest(en).
- Een band wordt aangeduid als Nederlands als minimaal de helft van de leden plus één, legaal woonachtig is in Nederland.
- Van een band is sprake wanneer de betreffende muzikanten in een vaste samenstelling muziek maken. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen kunnen sessies, gelegenheidsformaties dan wel bijzondere samenstellingen voor subsidie in aanmerking komen.
- Nederlandse DJ's vallen in principe ook binnen het *Nederlands Popmuziek Plan; Kernpodia*. Zij moeten dan wel aan dezelfde criteria als de bands voldoen om in aanmerking te kunnen komen voor subsidie. Ook dient de DJ zijn of haar performance op het podium te geven en mag de DJ waarvoor subsidie wordt aangevraagd geen structureel onderdeel uitmaken van de programmering, zoals vaak het geval is bij DJ's. Zogenaamde huis DJ's zijn dus niet-subsidiabel.
- Alleen programma's die bestaan uit optredens van 1, 2, 3 of 4 Nederlandse bands/solo-artiesten zijn subsidiabel, mits ze ook aan de andere voorwaarden van het *Nederlands Popmuziek Plan; Kernpodia* voldoen.
- Voor een concert moet een redelijke entreeprijs, met een minimum van € 2,25 worden geheven om in aanmerking te komen voor subsidie.

Wanneer we in het vervolg spreken over bands verstaan we hieronder ook soloartiesten en DJ's.

Welke concerten zijn subsidiabel:

- 1 Concerten van 1 Nederlandse band waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse band* minimaal € 450,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse band mogen maximaal € 2.400,- bedragen.
- 2 Concerten van 2 Nederlandse bands waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse bands* minimaal € 575,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse bands mogen maximaal € 2.625,- bedragen.
- 3 Concerten van 3 Nederlandse bands waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse bands* minimaal € 800,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse bands mogen maximaal € 2.850,- bedragen.
- 4 Concerten van 4 Nederlandse bands waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse bands* minimaal € 1.025,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse bands mogen maximaal € 3.075,- bedragen.
- 5 Concerten van 1 Nederlandse band samen met 1 of meer buitenlandse band(s) waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse band* minimaal € 225,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse band mogen maximaal € 2.400,- bedragen.
- 6 Concerten van 2 Nederlandse bands samen met 1 of meer buitenlandse band(s) waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse bands* minimaal € 575,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse bands mogen maximaal € 2.625,- bedragen.
- 7 Concerten van 3 Nederlandse bands samen met 1 of meer buitenlandse band(s) waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse bands* minimaal € 800,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse bands mogen maximaal € 2.850,- bedragen.
- 8 Concerten van 4 Nederlandse bands samen met 1 of meer buitenlandse band(s) waarbij het bedrag dat betaald is aan de Nederlandse bands* minimaal € 1.025,- bedraagt. De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse bands mogen maximaal € 3.075,- bedragen.

* = met het bedrag dat is betaald aan de Nederlandse band(s) wordt verstaan het bedrag aan brutogage (inclusief loonheffing) of uitkoopsom, zoals dat voorkomt op het tussen podium en band afgesloten contract, inclusief BTW. Het laatste alleen indien het podium *niet* BTW-plichtig is voor het organiseren van concerten.

Alle andere concerten zijn niet-subsidiabel.

Welke kosten zijn subsidiabel:

De totale subsidiabele concertlasten van de Nederlandse bands zijn:

- 1 De brutogage(s) (=inclusief loonheffing)/uitkoopsom(men) van de Nederlandse band(s) overeenkomstig het bedrag op het contract.
- 2 BTW (indien het podium zelf *niet* BTW-plichtig is).
- 3 Bemiddelingskosten van de Nederlandse band(s), indien van toepassing.
- 4 Een vast bedrag van € 350,- voor huiskosten per concert.

Alle overige kosten worden voor de berekening van het subsidie bedrag buiten beschouwing gelaten.

Berekening subsidiebedrag:

- De subsidie bedraagt maximaal 50% van de totale subsidiabele concertlasten voor de Nederlandse band(s) (zie B).
- De subsidie is nooit hoger dan € 800,- per concert.
- De subsidie is nooit hoger dan het werkelijke tekort.
- Onder het tekort wordt verstaan: *de subsidiabele concertlasten van de Nederlandse band(s)* (zie B.) + 'eventueel de brutogage(s) / uitkoopsom(men) en bemiddelingskosten voor de buitenlandse band(s)' minus 'de totale inkomsten'.

Werkwijze

Gedurende de contractperiode kunnen de geselecteerde podia zich wenden tot het Popinstituut voor een aanvullende bijdrage in de tekorten op popconcerten van Nederlandse bands. Hiertoe dient het podium maandelijks, binnen twee weken na afloop van de maand waarover gedeclareerd wordt, de door het Popinstituut verstrekte standaardformulieren in te vullen en op te sturen, samen met gegevens over het programma van de betrokken maand. Ook het formulier voor niet-subsidiabele concerten en dance party's dient volledig ingevuld te worden, zodat we een totaalbeeld krijgen van alle activiteiten die plaatsvinden in het clubcircuit.

Als een podium een bepaald concert voor subsidie in aanmerking wil laten komen, dan moeten kopieën van de volgende gegevens bij de maandelijkse declaratie worden gevoegd:

- Het contract van alle Nederlandse band(s).
- Compleet en volledig ingevulde gageverklaring(en) of, als er sprake is van een uitkoopsom, een factuur van de Nederlandse band(s).
- Factuur bemiddelingskosten, indien van toepassing.
- Indien er sprake is van een concertavond met buitenlandse band(s): betalingsbewijs van de uitbetaalde brutogage(s) /uitkoopsom(men) aan alle buitenlandse band(s) en indien van toepassing factuur voor bemiddelingskosten.

Als het podium door middel van deze gegevens heeft aangetoond dat er een tekort is ontstaan bij een concert dat aan alle voorwaarden van het *Nederlands Popmuziek Plan*; *Kernpodia* voldoet, dan verstrekt het Popinstituut een aanvullende subsidie.

Alle concerten die aan de criteria voldoen (zie A) zijn 'subsidiabele concerten'; dus ook de concerten waarbij geen tekort is ontstaan en er dus geen subsidie wordt uitbetaald. Ook deze concerten moeten volledig worden ingevuld op het witte declaratieformulier + het gele formulier, beide voor 'subsidiabele concerten'. Voor deze concerten hoeven geen gegevens bijgevoegd te worden.

De subsidie voor de betreffende maand wordt dus altijd achteraf uitgekeerd, als alle gevraagde gegevens door het Popinstituut zijn ontvangen.

Wij gaan er van uit dat de huidige richtlijnen van de belastingdienst met betrekking tot artiesten bekend zijn en gehanteerd worden.

Bijlage 3 Criteria

De geselecteerde podia worden v.a. 1-1-2002 ingedeeld in de volgende categorieën:

- A-podia: podia met een capaciteit van minimaal 450 bezoekers en meer dan 100 popmuziekactiviteiten op jaarbasis. A-podia dienen minimaal 25 subsidiabele concerten te organiseren en het gemiddeld aantal bezoekers bij subsidiabele concerten dient boven dit gemiddelde van alle B-podia te liggen (was 157 in 2001 en 156 in 2002).
- B-podia: podia met een capaciteit van tussen de 200 en 300 bezoekers. B-podia dienen jaarlijks minimaal 20 subsidiabele concerten te organiseren.
- C-podia: podia met een capaciteit tussen de 200 en 350 bezoekers. C-podia verplichten zich jaarlijks minimaal 10 subsidiabele concerten te organiseren.

Vóór 1-1-2002 was dit:

A-podia: podia met een capaciteit van meer dan 700 bezoekers

B-podia: podia met een capaciteit tussen de 300 en 700 bezoekers

C-podia: podia met een capaciteit tussen de 200 en 300 bezoekers.

C-podia verplichten zich jaarlijks minimaal 10 subsidiabele concerten te organiseren, B-podia dienen jaarlijks minimaal 20 subsidiabele concerten te organiseren. Voor de A-podia is er geen minimum of maximum aan het aantal te organiseren subsidiabele concerten.

Bijlage 4 Factsheets

Leeswijzer

Ter voorbereiding op de interviews met directeuren/programmeurs van podia is van elk te interviewen kernpodium een aantal gegevens verzameld.

Het gaat daarbij ten eerste om enkele basisgegevens (plaats, capaciteit, website en sinds wanneer het podium gebruik maakt van de subsidies van het NPP). Daarnaast is aangegeven of het een A-, B- of C-podium betreft.

In de overzichten wordt enige achtergrondinformatie gegeven over het podium, met betrekking tot de programmering, speciale activiteiten en andere relevante zaken. Voor zover dit aan de orde is wordt hier ook kort ingegaan op de positie van dance - evenementen in de programmering.

Per jaar worden enkele gegevens weergegeven (bedragen in Euro's), die betrekking hebben op het functioneren van het podium (aantal concerten, bezoekersaantallen, lasten en tekorten). Daarbij is steeds een onderscheid gemaakt tussen het totaal (subsidiabele én niet-subsidiabele concerten samen) en de gegevens voor alleen de subsidiabele concerten. Ook is het totale bedrag dat een podium in een jaar aan NPP -subsidie heeft ontvangen weergegeven. Bij de tekorten geldt steeds dat in deze bedragen de verstrekte subsidie *niet* is verrekend.

Het enige gegeven in deze tabellen dat niet afkomstig is uit de NPI-database zijn de 'activiteitenlasten'. Dit gegeven is afkomstig uit de jaarverslagen van de podia; onder aan de tabel is steeds exact aangegeven welke post is overgenomen.

Tenslotte zijn twee dekkingpercentages weergegeven. Het eerste percentage drukt de verhouding tussen de totale subsidie en de totale concertlasten uit. Het tweede percentage doet hetzelfde voor de verhouding tussen de totale subsidie en de lasten van de subsidiabele concerten. Anders gezegd geven de dekkingpercentages aan welk deel van de lasten van (respectievelijk) alle en de subsidiabele concerten worden gedekt door de subsidie van het NPI.

Onder de tabel is steeds een korte woordelijke analyse van de cijfers gegeven.

Het podium

podium	Azijnfabriek
plaats	Roermond
website	www.azijnfabriek.nl
capaciteit	C-podium
in NPP sinds ...	januari 2001
programmering	Op het podium staan veel lokale bands. De programmering van de bands is gericht op diverse soorten muziek, behalve blues. De Azijnfabriek wil een alternatief bieden voor de lokale jeugd ten opzichte van de reguliere cafés en discotheken. Elke zaterdagavond verzorgen de 'huis-DJ's' de 'Swing'. Wat er gedraaid wordt verschilt per week. De Azijnfabriek heeft naast muziek ook theater, cabaret en dichtkunst op het programma staan.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten				80	106
idem subsidiabel				12	15
totaal aantal bezoekers				11.723	15.815
idem subsidiabel				1332	1660
gemiddeld aantal bezoekers				147	149
idem subsidiabel				111	111
totale lasten				53.369	61.931
idem subsidiabel				15.103	24.157
activiteitenlasten*		34.344	43.573	51.583	
totaal tekort				36.703	48.977
idem subsidiabel				10.380	17.825
totale subsidie				6.426	10.574
gemiddeld tekort per concert				459	462
idem subsidiabel				865	1188
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten)				12	17
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten subsidiabel)				43	44

* Uit jaarverslag: "Kosten culturele evenementen".

De analyse

De Azijnfabriek maakt pas sinds 2001 gebruik van de subsidieregeling, gegevens van voor die tijd zijn dan ook niet voorhanden, hetgeen het zien van ontwikkeling wat lastig maakt. Wat wel te zien is, is dat de behoorlijke groei van het totaal aantal concerten in 2002 voor het grootste deel voor rekening komt van de niet-subsidiabele concerten. Het aantal bezoekers steeg ongeveer evenredig mee. Ook bij de subsidiabele concerten is percentueel een aanzienlijke stijging te zien, maar door het lage aantal is de stijging in absolute aantallen vrij klein. Zowel de lasten als de tekorten namen in 2002 aanzienlijk toe; deze stijging komt geheel (bij de lasten) tot grotendeels (bij het tekort) voor rekening van de subsidiabele concerten, waar de toename van de lasten en het tekort relatief groot was ten opzichte van de groei van het aantal concerten. Het tekort op de subsidiabele concerten wordt in beide jaren voor ruim de helft gedekt door de subsidie, die dan ook sterker stijgt dan het aantal subsidiabele concerten. De dekkingspercentages ten opzichte van de totale lasten stijgen; het podium was in 2002 over het geheel dus iets sterker afhankelijk van de subsidie dan in het jaar daarvoor. Ten opzicht van de lasten van subsidiabele concerten blijft het dekkingspercentage overigens vrijwel gelijk.

Het podium

podium	Het Bolwerk
plaats	Sneek
website	www.hetbolwerk.nl
capaciteit	B-podium
In NPP in ...	september 1985
programming	Organiseren 'Kleine prijs van Sneek', met lokale bands, o.a. voorronde van Grote Prijs van NL. Het Bolwerk werkt met thematische programma's variërend van een punk-avond tot een jazz brunch. Het Bolwerk nodigt lokale bands uit maar ook de wat bekendere namen. Zo'n 18 keer per jaar vindt een EXPO-dium plaats, dat ruimte biedt aan beginnende bands en cultuuruitingen die in de reguliere programming weinig aan bod komen, waaronder videokunst. Het Bolwerk is bezig met een heroriëntatie, en ontwikkelt momenteel een nieuw bedrijfsplan.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten	55	61	58	63	62
idem subsidiabel	16	16	13	18	28
totaal aantal bezoekers	8094	10.401	10.401	10.301	9291
idem subsidiabel	2378	2597	2364	2727	4364
gemiddeld aantal bezoekers	147	171	179	164	150
idem subsidiabel	149	162	182	152	156
totale lasten	69.136	61.940	75.692	89.951	85.060
idem subsidiabel	27.852	24.512	22.756	33.155	46.252
activiteitenlasten*			106.215	123.150	
totaal tekort	25.138	15.362	25.224	28.904	26.803
idem subsidiabel	13.855	11.752	11.045	17.526	17.734
totale subsidie	457	252	435	459	432
gemiddeld tekort per concert	866	735	850	974	633
idem subsidiabel	5005	6716	6457	10.357	12.568
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten)	7	11	9	12	15
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten subsidiabel)	18	27	28	31	27

* Uit jaarverslag: "Totaal activiteitenkosten poppodium" minus de onder deze post geboekte inkomsten.

De analyse

Terwijl het totaal aantal concerten in deze afgelopen jaren 'slechts' licht steeg, nam het aantal subsidiabele concerten behoorlijk toe, zij het met een kleine dip in 2000. Het aantal bezoekers hield hiermee redelijk gelijke tred: het totaal aantal bezoekers is redelijk stabiel (in de periode 1999-2001 iets hoger dan daarvoor en daarna), maar het aantal bezoekers van subsidiabele concerten nam gestaag toe, al nam dit aantal in 2000, met het aantal concerten, weer licht af. Zowel het aantal subsidiabele concerten als het aantal bezoekers van die concerten zijn tussen 1998 en 2002 bijna verdubbeld. Ook de totale lasten en de lasten van de subsidiabele concerten zijn over de gehele periode gestegen, al namen die in 1999 (beide) en 2000 (alleen subsidiabel) eerst nog af. Vooral bij de subsidiabele concerten namen de tekorten als percentage van de lasten iets af. De subsidie steeg sterk in de loop der jaren, en was vooral in 2001 en 2002 hoger dan in de jaren daarvoor. De dekkingspercentages, tenslotte, wisselde wat over de jaren, en zijn niet opvallend hoog of laag. Alleen in 1998 was men aanzienlijk minder afhankelijk van de subsidie, in relatie tot de lasten, dan in de andere jaren.

Het podium

podium	De Peppel
plaats	Zeist
website	www.peppel-zeist.nl
capaciteit	300 (C-podium)
in NPP sinds ...	september 1990
programmering	Anders dan sommige andere podia concentreert De Peppel zich vrijwel alleen op muziek. Ze zijn breed in hun programmering ("van punk tot wereldmuziek"), met een nadruk op pop, rock, metal en punk. Er is veel nadruk voor lokaal talent (60% van de optredende bands komt uit de provincie Utrecht). Opvallend in de programmering zijn de schoolbandwedstrijd, de multiculturele avond, de jamsessie en een buitenfestival. Dance lijkt in de programmering niet verder te komen dan de maandelijkse Teenage Dance Night (tot 23.30!). Er is tevens divers cursusaanbod, een popcollectief, jongerenwerk en oefenfaciliteit. De zaal is ook te huur voor diverse activiteiten.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten	55	56	52	50	43
idem subsidiabel	19	16	19	18	18
totaal aantal bezoekers	5202	5510	5214	5180	4946
idem subsidiabel	1981	2019	2153	2437	2484
gemiddeld aantal bezoekers	95	98	100	104	115
idem subsidiabel	104	126	113	135	138
totale lasten	39.603	36.819	35.985	44.990	42.030
idem subsidiabel	26.625	25.374	30.074	30.794	31.345
activiteitenlasten	20.449	17.081	18.451	24.323	18.651
totaal tekort	15.211	13.249	17.103	15.910	16.000
idem subsidiabel	372	305	355	486	434
totale subsidie	801	828	900	844	889
gemiddeld tekort per concert	10.497	9.476	11.345	11.873	10.584
idem subsidiabel	27	26	32	26	25
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten)	39	37	38	39	34
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten subsidiabel)	55	56	52	50	43

De analyse

Het totaal aantal concerten is in de loop van de jaren iets afgenomen; het aantal subsidiabele concerten is vrijwel gelijk gebleven, met een kleine dip in 1999. Het totaal aantal bezoekers nam ook iets af, zij het relatief minder – het gemiddeld aantal bezoekers nam dus toe. Bij de subsidiabele concerten was de toename van het gemiddeld aantal bezoekers nog veel sterker, zodanig dat het totaal aantal bezoekers van deze concerten in de loop van de jaren behoorlijk gestegen is. Overigens is een relatief groot deel van het totaal aantal concerten op dit podium subsidiabel, wat verband zou kunnen houden met de bewuste nadruk op regionaal talent, zoals men die in de programmering legt. Hoewel de totale lasten in 1999 en 2000 nog afnamen zijn deze over de gehele periode genomen gestegen, waarbij vooral in 2001 sprake was van een grote toename. De lasten van subsidiabele concerten stegen in 2000 behoorlijk, en bleven daarna ongeveer gelijk. De dekkingspercentages schommelen licht er waren in 2002 iets lager dan in de andere jaren. Het podium is vrij sterk afhankelijk van de subsidie, dat een kwart van de totale concertlasten dekt.

Het podium

podium	Effenaar
plaats	Eindhoven
website	www.effenaar.nl
capaciteit	650 (A-podium)
in NPP sinds ...	september 1991
programmering	De programmering van de Effenaar bestaat uit drie onderdelen: concerten, dance en specials. Bij de concerten is het aanbod gevarieerd, "waarbij nieuwe en experimentele stromingen binnen de popmuziek voorrang hebben". Er wordt bewust een mix gemaakt tussen bands die nog niet bij het grote publiek zijn doorgebroken, maar wel die potentie hebben, bands die daarvoor te eigenzinnig zijn en grote publiekstrekkers. Daarnaast zijn er één à twee keer per week dance-avonden. De specials tenslotte zijn allerlei culturele activiteiten die niet onder de twee vorige noemers vallen, zoals 'literatuur, nieuwe media, lifestyle, spoken word, multicultureel, non-pop, theater, dans, film en audiovisuele producties'. Naast de concertzaal bestaat de Effenaar uit een eetcafé en een café. Momenteel wordt er gewerkt aan een grote verbouwing – op de huidige locatie zal in 2005 een vrijwel geheel nieuw gebouw zijn verzezen.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten	118	208	226	201	208
idem subsidiabel	28	47	47	42	41
totaal aantal bezoekers	45.264	77.025	84.165	80.208	69.397
idem subsidiabel	8.217	16.863	15.039	13.196	11.056
gemiddeld aantal bezoekers	384	370	372	399	334
idem subsidiabel	293	359	320	314	270
totale lasten	179.851	332.857	380.110	412.026	432.308
idem subsidiabel	44.149	74.109	103.503	99.163	94.099
activiteitenlasten*			365.564	433.043	
totaal tekort	-28.109	-50.635	-35.899	-52.038	-25.417
idem subsidiabel	1948	-9538	12.415	13.552	5935
totale subsidie	-238	-243	-159	-259	-122
gemiddeld tekort per concert	70	-203	264	323	145
idem subsidiabel	7877	9494	11.345	16.149	13.199
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten)	4	3	3	4	3
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten subsidiabel)	18	13	11	16	14

* Uit jaarverslag: Lasten Concerten, Dance department en Specials.

De analyse

Het aantal concerten in de Effenaar is tot en met 2000 sterk gegroeid, in 2001 was er vervolgens sprake van een terugloop en in 2002 weer een lichte stijging. Het aantal subsidiabele concerten laat ongeveer hetzelfde patroon zien. De totale bezoekersaantallen namen in 1999 sterk en in 2000 een beetje toe. Vanaf 2001 nam het totaal aantal bezoekers echter weer behoorlijk af. Bij de subsidiabele concerten was er in 1999 ook een grote toename, maar zette de daling al een jaar eerder in. Het gemiddeld aantal bezoekers van alle concerten was over de jaren redelijk gelijk, al was er in 2001 een top en het jaar daarna een dip. Het gemiddelde bezoekersaantal van de subsidiabele concerten nam in 1999 behoorlijk toe, maar nam daarna jaarlijks af, om in 2002 onder het niveau van 1998 uit te komen.

De lasten zijn in de loop der jaren sterk gestegen. Over de hele periode stegen de totale lasten met 141% (vooral grote toename in 1999) en de lasten van subsidiabele concerten met 113% (met top in 2000 en daarna lichte afname). Ondanks de stijgende lasten heeft de Effenaar als enige podium in de steekproef in alle jaren een overschot gerealiseerd. Dit was, met uitzondering van 1999, echter niet het geval bij de subsidiabele concerten – maar ook daar waren de tekorten relatief beperkt in verhouding tot het aantal concerten. Opvallend genoeg was de subsidie in alle jaren hoger dan het tekort op de subsidiabele concerten. De dekkingspercentages laten zien dat de afhankelijkheid van subsidie van de Effenaar relatief klein is.

Het podium

podium	De Groene Engel
plaats	Oss
website	www.groene-engel.nl
capaciteit	B-podium
in NPP sinds ...	januari 2002
programmering	Naast een concertprogramma heeft de Groene Engel een uitgebreid theater- en filmprogramma (wel gezien is dat programma uitgebreider dan het muziekprogramma). Dance speelt geen prominente rol in het programma, maar van tijd tot tijd zijn er wel dance-avonden. De Groene engel vindt het belangrijk om alle inwoners van Oss te bedienen, van jong tot oud. Door deze doelstelling heeft de Groene Engel een brede programmering. Ook in het café naast de podiumzaal vinden regelmatig muzikoptredens plaats, vooral van jazzbands, met maandelijks terugkerende thema's. Daarnaast is er één keer per maand een politiek café.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten					125
idem subsidiabel					26
totaal aantal bezoekers					16.279
idem subsidiabel					4785
gemiddeld aantal bezoekers					130
idem subsidiabel					184
totale lasten					148.434
idem subsidiabel					48.787
activiteitenlasten*					190.392
totaal tekort					70.066
idem subsidiabel					11.641
totale subsidie					561
gemiddeld tekort per concert					475
idem subsidiabel					10.385
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten)					7
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten subsidiabel)					21

* Uit jaarverslag: "Kosten voorstellingen"

De analyse

Het feit dat de Groene Engel pas sinds 2002 deelneemt aan de subsidieregeling en het dientengevolge ontbreken van gegevens over voorgaande jaren maakt een vergelijking over de jaren onmogelijk.

Over het jaar 2002 valt op dat het gemiddeld aantal bezoekers bij de subsidiabele concerten aanzienlijk hoger ligt dan bij de niet-subsidiabele, dat (waarschijnlijk daarmee verband houdend) de lasten per concert bij de subsidiabele concerten hoger, maar de tekorten per concert lager zijn dan bij niet-subsidiabele concerten. Het tekort bij subsidiabele concerten wordt grotendeels afgedekt door de NPI-subsidie.

Tenslotte valt nog het behoorlijke verschil op tussen de kosten van voorstellingen zoals die uit het jaarverslag blijken en de totale lasten zoals die in de NPI-administratie staan. Dit komt waarschijnlijk doordat in de kostenpost in het jaarverslag ook de kosten van voorstellingen in andere genres dan muziek zijn opgenomen.

Het podium

podium	Hedon
plaats	Zwolle
website	www.hedon-zwolle.nl
capaciteit	500 (A-podium)
in NPP sinds ...	april 1988
programmering	De nadruk in de programmering van Hedon ligt op muziek, maar daarnaast is er ruimte voor theater en de wekelijkse filmavond. Naast de 'gewone' programmering van diverse soorten bands zijn er regelmatig speciale avonden, zoals de finale van de 'Oogst van Overijssel' en de Cubaanse avond. Ook zijn dance en disco (met wisselende muziekstijlen) een regelmatig terugkerend verschijnsel. Hedon programmeert ook grote Nederlandse bands. Hedon organiseert nu en dan ook schoolactiviteiten en workshops op diverse culturele terreinen. Hedon heeft plannen voor uitbreiding van de zaalcapaciteit.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten	70	90	89	103	117
idem subsidiabel	29	32	28	34	41
totaal aantal bezoekers	17.445	21.783	24.019	26.999	27.582
idem subsidiabel	5111	5733	5216	8161	8645
gemiddeld aantal bezoekers	249	242	270	262	236
idem subsidiabel	176	179	186	240	211
totale lasten	105.672	136.450	156.327	162.783	207.232
idem subsidiabel	43.304	48.044	49.267	57.373	86.723
activiteitenlasten*		292.095	286.738	281.296	
totaal tekort	19.740	22.498	26.875	25.989	47.956
idem subsidiabel	22.367	20.383	22.485	16.666	27.527
totale subsidie	282	250	302	252	410
gemiddeld tekort per concert	771	637	803	490	671
idem subsidiabel	11.345	11.345	11.345	14.430	20.644
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten)	11	8	7	9	10
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten subsidiabel)	26	24	23	25	24

* Uit jaarverslag: "Kosten activiteiten"

De analyse

Zowel bij de subsidiabele als de niet-subsidiabele concerten is het aantal concerten en het aantal bezoekers in de loop der jaren aanzienlijk gegroeid (alleen in 1999 was er bij de subsidiabele concerten sprake van een terugloop). De zaal is dan ook een paar jaar geleden gepromoveerd van B- naar A-podium. Het gemiddeld aantal bezoekers in over het geheel genomen redelijk stabiel gebleven, maar bij de subsidiabele concerten in 2001 behoorlijk gestegen. In 2002 liep het gemiddelde bij alle concerten weer terug. De totale lasten zijn over de hele periode bijna verdubbeld. Ook bij de subsidiabele concerten was sprake van een grote toename, al zette die wat later in. Vooral in 2002 was sprake van een zeer forse toename. In alle jaren, behalve 2002, werd het overgrote deel van het tekort gevormd door de tekorten op de subsidiabele concerten. De subsidie bleef tussen 1998 en 2000 precies gelijk; in de jaren daarna steeg deze aanzienlijk. De ontwikkeling van het subsidiebedrag volgt slechts in beperkte mate de ontwikkeling van het tekort op subsidiabele concerten. De afhankelijkheid van de subsidie gerelateerd aan de lasten nam na 1998 wat af, maar werd in 2001 en 2002 weer iets groter.

Het podium

podium	Het Kasteel
plaats	Alphen aan den Rijn
website	www.hetkasteel.nl
capaciteit	B-podium (zeggen zelf A, zie hieronder)
in NPP sinds ...	september 1988
speciale activiteiten	Het Kasteel programmeert veel DJ's (regelmatig ook meerdere DJ's per avond). Het Kasteel heeft de status van jongerencentrum. Er zijn oefenruimtes beschikbaar en er worden workshops georganiseerd (van salsadansen tot P.A.). De programmering is breed en er wordt ingespeeld op de vraag van het publiek. Volgend jaar staat er een verbouwing gepland, deels voor uitbreiding, deels om het gebouw aan te passen aan de huidige eisen.

De

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten	61	86	68	88	83
idem subsidiabel	25	25	22	35	33
totaal aantal bezoekers	13.368	18.931	15.420	20.245	19.432
idem subsidiabel	3863	3988	3054	5759	4867
gemiddeld aantal bezoekers	219	220	227	230	234
idem subsidiabel	155	160	139	165	147
totale lasten	73.798	70.242	67.559	114.011	116.100
idem subsidiabel	31.568	32.423	30.812	54.067	53.069
activiteitenlasten*		91.938	106.887	138.369	
totaal tekort	16.971	15.724	24.789	26.814	33.275
idem subsidiabel	17.980	18.485	20.000	28.261	31.876
totale subsidie	278	183	365	305	401
gemiddeld tekort per concert	719	739	909	807	966
idem subsidiabel	11.345	11.345	11.345	22.591	20.935
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten)	15	16	17	20	18
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten subsidiabel)	36	35	37	42	39

* Uit jaarverslag: "Directe kosten activiteiten".

De analyse

Het totaal aantal concerten is de afgelopen jaren gestaag gegroeid. Het aantal subsidiabele concerten stijgt ook. Voor beide geldt dat er in 2000 en 2002 een (lichte) terugloop zichtbaar is. Het stijgend aantal concerten en een lichte toename van het aantal bezoekers per concert resulteren over de gehele periode in een behoorlijke stijging van het totaal aantal bezoekers. Hetzelfde geldt voor de bezoekersaantallen van de subsidiabele concerten. In beide gevallen is er sprake van een dip in 2000, toen er minder concerten waren, en een terugloop in 2002. Bij de subsidiabele concerten was het gemiddelde bezoekersaantal in deze jaren (2000 en 2002) ook (aanzienlijk) lager dan in de andere jaren. De lasten, zowel voor de subsidiabele als voor de niet-subsidiabele concerten, waren in 2001 en 2002 aanzienlijk hoger (55 tot 75%) dan de jaren daarvoor. Zowel het totale tekort als het tekort bij subsidiabele concerten is vanaf 2000 sterk gaan stijgen. De NPP-subsidie is ongeveer even sterk meegestegen, zij het pas in 2001; daarvoor bleef deze drie jaar precies gelijk. Deze toename valt voor ongeveer de helft te verklaren uit het hogere aantal subsidiabele concerten in dit jaar. In 2002 is de stijging van de subsidie, met het aantal subsidiabele concerten, weer deels tenietgedaan. Opvallend is dat het totale tekort in alle jaren voor het overgrote deel (2000 en 2002) tot helemaal

(1998, 1999 en 2001) gevormd wordt door het tekort bij de subsidieabele concerten. De dekkingpercentages, die over de jaren wat fluctueerden, laten zien dat afhankelijkheid van de NPI-subsidie aan de hoge kant is.

Het podium

podium	Het Podium
plaats	Hoogeveen
website	www.hetpodium.nl
capaciteit	C-podium
In NPP in ...	januari 1999
programmering	Organiseren, naast 'gewone' programma, zowel maandelijkse jazzavonden als hardcore/punk en skaters-activiteiten. Daarnaast staat ook theater op het programma en lijkt er veel aandacht te zijn voor bijzondere doelgroepen: zo zijn er de komende maand een avond voor "jongeren met een beperking" en een 30+ avond. Er is de laatste jaren gekozen voor een kwaliteitsverbetering in het podiumaanbod. Hoewel dit heeft geleid tot een stijging van het aantal bezoekers, constateert men in het jaarverslag ook dat de extra kosten die dit met zich meebrengt.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten		63	81	67	70
idem subsidiabel		15	19	16	18
totaal aantal bezoekers		4468	7156	6512	5239
idem subsidiabel		1161	1704	1367	1345
gemiddeld aantal bezoekers		71	88	97	75
idem subsidiabel		77	90	85	75
totale lasten		31.860	50.623	59.536	45.865
idem subsidiabel		13.740	22.282	24.781	19.189
activiteitenlasten*		44.215	59.795	85.405	
totaal tekort		18.612	36.771	36.692	31.118
idem subsidiabel		8.708	16.120	18.165	14.401
totale subsidie		295	454	548	445
gemiddeld tekort per concert		581	848	1135	800
idem subsidiabel		6.666	10.756	11.005	8.521
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten)		21	21	18	19
dekkingspercentage (subsidie/totale lasten subsidiabel)		49	48	44	44

* Uit jaarverslag: "directe kosten podiumactiviteiten".

De analyse

Sinds Het Podium in 1999 kernpodium werd is het aantal subsidiabele concerten ongeveer stabiel gebleven. Het aantal niet-subsidiabele concerten steeg in 2000 flink, maar nam het jaar daarna weer bijna evenveel af. In 2002 steeg dit cijfer weer licht. Het gemiddeld aantal bezoekers, dat in alle jaren relatief laag was, steeg tot 2002 en nam in dat jaar weer behoorlijk af. Bij de subsidiabele concerten zette deze daling al een jaar eerder in. Behalve in dat jaar (2001) was het gemiddeld aantal bezoekers bij subsidiabele concerten hoger dan of gelijk aan dat bij niet-subsidiabele. Zowel de totale lasten als die van subsidiabele concerten stegen in 2000 en 2001 sterk. In 2000 was dit nog deels te herleiden tot een stijging van het aantal concerten, in 2001 niet meer. Opvallend is dat de lasten (zowel totaal als subsidiabel) in 2002 weer sterk daalden, terwijl het aantal concerten licht steeg. De activiteitenlasten zoals Het Podium zelf opgeeft in het jaarverslag zijn structureel flink hoger dan de totale lasten zoals die blijken uit de NPI-administratie. De tekorten waren in alle jaren, zowel in totaal als bij de subsidiabele concerten, hoog in verhouding tot de lasten. Het percentage van de lasten (zowel de totale lasten als die van de subsidiabele concerten) dat wordt afgedekt door de subsidie was in

2001 en 2002 lager dan in de voorgaande jaren, maar nog steeds aan de hoge kant: het podium is dus relatief sterk afhankelijk van de subsidie.

Het podium

podium	P60
plaats	Amstelveen
website	www.p60.nl
capaciteit	600 (B-podium)
in NPP sinds ...	juli 2002
programmering	Het jonge podium P60 (geopend op 1 november 2001) probeert in de programmering een mix te maken van grote namen en lokaal talent. Zo is er elke maand de <i>Go Local</i> avond, met band uit de regio. Er zijn regelmatig 'contests' en festivals. In de programmering zijn zeer diverse muziekstijlen vertegenwoordigd. Er zijn regelmatig dance-avonden. Tenslotte is er maandelijks een kleinkunstavond en een jazzpodium. P60 werkt samen met andere cultuurinstellingen, scholen en opleidingen om zo "grensoverschrijdend bezig te zijn door cross-overs te maken tussen film, nieuwe media, theater, literatuur, animatie, mode en andere kunsten". Vooral ontwikkelingen op het gebied van media en cultuur worden gevolgd, en krijgen waar mogelijk een plekje in de programmering. Sinds enkele maanden heeft P60 in de weekends ook een café.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten					53
idem subsidiabel					15
totaal aantal bezoekers					14.591
idem subsidiabel					2775
gemiddeld aantal bezoekers					275
idem subsidiabel					185
totale lasten					88.109
idem subsidiabel					35.911
activiteitenlasten					5138
totaal tekort					14.086
idem subsidiabel					97
totale subsidie					939
gemiddeld tekort per concert					8414
idem subsidiabel					10
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten)					23
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten subsidiabel)					53

De analyse

Aangezien P60 nog maar kort bestaat is er geen vergelijkingsmateriaal over de jaren heen. Een redelijk deel van de concerten is subsidiabel, maar de bezoekersaantallen bij die concerten zijn gemiddeld flink lager dan bij de niet-subsidiabele concerten. Dat verklaart wellicht ook voor een deel dat er bij de subsidiabele concerten, in tegenstelling tot de niet-subsidiabele concerten sprake is van een tekort.

Het tekort op de subsidiabele concerten wordt voor ruim de helft afgedekt door de NPI-subsidie.

Het podium

podium	't Beest
plaats	Goes
website	www.tbeest.nl
capaciteit	B-podium
In NPP in ...	september 1989
programmering	De programmering van 't Beest is punk, ska, drum en base en ook surfmuziek. 't Beest wil vooral verfrissend zijn, en eigenwijze muziek programmeren. 't Beest vervult een belangrijk functie in de regio. 't Beest laat zich vooral leiden door de vraag uit het publiek. Naast muziek staan ook (jeugd)theater en film op het programma.

De cijfers

	1998	1999	2000	2001	2002
totaal aantal concerten	29	30	32	30	34
idem subsidiabel	9	9	20	16	21
totaal aantal bezoekers	4182	5063	5534	4940	4684
idem subsidiabel	1030	1361	4014	2285	2733
gemiddeld aantal bezoekers	144	169	173	165	138
idem subsidiabel	114	151	201	143	130
totale lasten	29.495	39.793	57.585	41.987	49.510
idem subsidiabel	14.385	15.441	33.076	29.285	37.374
activiteitenlasten*		44.245	61.402	39.377	
totaal tekort	10.270	13.898	27.659	17.055	27.056
idem subsidiabel	8.151	7.795	14.923	16.000	21.593
totale subsidie	354	463	864	569	796
gemiddeld tekort per concert	906	866	746	1000	1028
idem subsidiabel	5342	4983	8905	7879	8445
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten)	18	13	15	19	17
dekkingspercentage					
(subsidie/totale lasten subsidiabel)	37	32	27	27	23

* Uit jaarverslag: Activiteitenlasten concerten.

De analyse

Het totaal aantal bezoekers is tot en met 2000 behoorlijk gestegen, om daarna weer aanzienlijk af te nemen. Opvallend is de sterke stijging van het aantal bezoekers van subsidiabele concerten in 2000. Deze stijging is zowel absoluut als relatief (ten opzichte van het totaal aantal bezoekers) groot te noemen. In de jaren daarna is de stijging voor een deel weer tenietgedaan, maar het aantal bezoekers van subsidiabele concerten was in 2001 en 2002 nog altijd ruim twee keer zo hoog als in de jaren voor 2000. De stijgende bezoekersaantallen bij subsidiabele concerten vinden hun oorsprong zowel in een sterke stijging van het aantal subsidiabele concerten (wederom is deze stijging zowel absoluut als relatief (ten opzichte van het totaal aantal concerten)), als in een hoger aantal bezoekers per concert. Voor het gemiddeld aantal bezoekers van subsidiabele concerten geldt dat dit tot 2000 sterk toegenomen is, en daarna weer behoorlijk afgenomen. Het vermelden waard is dat in 2000 het gemiddeld aantal bezoekers bij de subsidiabele concerten hoger was dan bij de niet-subsidiabele concerten. De totale lasten en het totale tekort zijn in de loop der jaren aanzienlijk opgelopen (een stijging van resp. 95 en 170% over de gehele periode); voor de lasten en het tekort van subsidiabele concerten geldt dit zelfs nog in sterkere mate. Hoewel ook de subsidie flink gestegen is in deze perio-

de wordt hierdoor een steeds kleiner deel van de tekorten op subsidieconcerten afgedekt met de subsidie. Hoewel de afhankelijkheid van de subsidie gerelateerd aan de lasten van de subsidieconcerten in de loop van de jaren is afgenomen, is die afhankelijkheid ten opzichte van de totale lasten ongeveer gelijk gebleven, met een lager percentage in 1999 en een hoger in 2001.

■

Bijlage 5 Geïnterviewde podia en popkoepels

Azijnfabriek	Roermond
Het Bolwerk	Sneek
De Peppel	Zeist
Effenaar	Eindhoven
De Groene Engel	Oss
Hedon	Zwolle
Het Kasteel	Alphen aan den Rijn
Het Podium	Hoogeveen
P60	Amstelveen
't Beest	Goes
Baroeg	Rotterdam
Boerderij	Zoetermeer
Vera	Groningen
Metropool	Hengelo
Fenix	Sittard
013	Tilburg
De Melkweg	Amsterdam

Tevens zijn geïnterviewd Stichting Friesland Pop en Stichting Kunst en Cultuur Overijssel.

Bijlage 6 Geïnterviewde boekers/managers

Barkers NL	mevrouw K. Tuin
Bookhooker	de heer J. Brom
Boom Agency	de heer J. ten Boom
Bureau Gogo	de heer I. Monnink
Mojo, Double You Concerts	de heer J. Salfischberger
Mojo, Double You Concerts	de heer L. Grieten
Monkey Man	de heer K. Spruit
Paperclip Agency	de heer R. Berends
SOZ Concerts	de heer B. van Aefst
The Agency Group	de heer A. Wegner

Bijlage 7 Namen bands top 1 - 30 NPP (1998-2002)

Travoltas
Racoon
Jammah Tammah
Caesar
Krang
Kift
Peter Pan
Tröckener Kecks
Nilsson
Green Lizard
Beatbusters
Dyzack
Laberinto
I Against I
Beef
DJ Lady Aïda
Grof geschut
Supersub
Julian Sas Band
Dreadlock Pussy
Hallo Venray
Acid Junkies
Mark Foggo's Skasters
Cords
Band zonder banaan
Solex
Betty serveert
Celestial seasons
Drippin' honey
16 down

Colofon

- In opdracht van* Nationaal Pop Instituut
Vereniging van Nederlandse Poppodia
- Auteurs* Rento Zoutman, Pepijn van Amersfoort (DSP-groep)
- Mmv* Agnes Bürmann, Eric Lagendijk, Peter Mier, Joram Pach
(DSP-groep)
- Secretariaat* Bianca Kreuning, Noëmi Hartvelt (DSP-groep)
- Vormgeving* Roel Heerema (DSP-groep)
- Druk* De Appelbloesem Pers

November 2003

DSP-groep BV
Onderzoek – Advies – Management

Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl

